

GIUSEPPE TANZELLA-NITTI, *Teologia della credibilità*, t.1, La teologia fondamentale e la sua dimensione di apologia, Città Nuova, Roma 2015, ss. 682; *Teologia della credibilità*, t.2, La credibilità del cristianesimo, Città Nuova, Roma 2015, ss. 811.

Giuseppe Tanzella-Nitti doktoryzował się z astronomii (Bologna 1977) i początkowo specjalizował w zakresie astronomii i kosmologii, pracując kilka lat w Centro Nazionale delle Ricerche. Następnie podjął studia teologiczne i w 1987 roku został wyświęcony na kapłana. Obecnie jest profesorem teologii fundamentalnej na Pontificia Università della Santa Croce, a także dyrektorem Centrum Dokumentacji Interdyscyplinarnej Nauki i Wiary oraz Międzynarodowej Wyższej Szkoły Badań Interdyscyplinarnych. Zajmuje się zagadnieniami: relacji Objawienia chrześcijańskiego i kultury współczesnej, naturalnego poznania Boga, teorią poznania teologicznego i ewangelizacją kultury. Wraz z Albertem Strumią opublikował dwutomowy „Słownik interdyscyplinarny nauki i wiary” (Rzym 2002). Książka, którą tu omawiam jest częścią wielkiego projektu zatytułowanego „**Teologia fundamentalna w kontekście nauk**”. Autor przewiduje publikację 4 tomów (3000 stron). Na razie dysponujemy dwoma: 1. Teologia wiarygodności. Teologia fundamentalna i jej wymiar apologetyczny, 2. Teologia wiarygodności. Wiarygodność chrześcijaństwa.

Zdaniem G. Tanzelli-Nittiego, obowiązkiem teologii fundamentalnej jest między innymi słuchanie tego, co mówi się dzisiaj na placach, o czym dyskutuje się na areopagach. Wcale nierzadko, zauważa autor, mówi się i dyskutuje o nauce. Mamy do czynienia ze swoistym paradoksem: w klimacie „myślenia słabego” (*il pensiero debole*, G. Vattimo) i relatywizmu, nauki matematyczno-przyrodnicze prezentują się wciąż jako „myślenie mocne” (*il pensiero forte*) – dostarczają precyzyjnej wiedzy o naszej przeszłości i dają wskazówki, jeśli chodzi o naszą przyszłość: w jakim świecie żyjemy (kosmologia, biologia itp.), jacy jesteśmy (psychologia, neurobiologia itp.). Nawet człowiek „z ulicy” myśli często w kategoriach naukowych i teologia, która chce służyć ewangelizacji, nie może nie brać tego pod uwagę. Dlatego Tanzella-Nitti, dobrze do tego przygotowany, stawia sobie jako podstawowe

zadanie wypracowanie teologii fundamentalnej, mającej na uwadze ludzi, którzy żyją w zanurzeniu w „kulturze naukowej”, swoistym kulcie nauk matematyczno-przyrodniczych (s. 24).

Pierwsza część pierwszego tomu dzieła jest zatytułowana: „Rola teologii fundamentalnej w kontekście współczesności” (s. 41-281). G. Tanzella-Nitti uważa, że po II Soborze Watykańskim *apologia* – słowo, które znalazło się w tytule tego tomu – niepotrzebnie została odesłana do kąta czy też narożnika. Dlatego powinniśmy odkryć je na nowo. I to dlatego, że radykalnie zmienił się kontekst – z dialogicznego po II Soborze Watykańskim na wymagający obrony naszej tożsamości wobec nieustannych ataków ludzi o mentalności scjentyistycznej. Racja, według Tanzelli-Nittiego, jest bardziej fundamentalna, dotycząca samej natury naszej dyscypliny. Jak wiadomo, „apologia” w sensie najbardziej pierwotnym oznacza „mowę w obronie czegoś”. Słowo to ma dzisiaj raczej negatywne konotacje. W gruncie rzeczy jednak jego sens sięga znacznie dalej niż: „wygłaszać mowę w obronie czegoś”, „bronić się przed kims”, „zwalczać kogoś”. W sensie etymologicznym „apologia” oznacza: „mówić wobec kogoś” – wobec interlokutora, któremu coś się wyjaśnia (s. 44; 46). Zadaniem teologów fundamentalnych jest więc powracanie do tego znaczenia, pojmowanie teologii fundamentalnej jako „teologii stojąca wobec interlokutora” (*teologia di fronte ad un interlocutore*) i „teologii w kontekście” (*teologia in contesso*). Oba te terminy są kluczowe dla Tanzelli-Nittiego – wskazują, że powinniśmy umieć słuchać antropologa, historyka, fizyka itp. i mówić do niego; winniśmy umieć to robić, bowiem Ewangelia ma mu do zaoferowania znaczące i jednoczące rozumienie życia ludzkiego i świata (s. 44). Tak widziana teologia fundamentalna posiada jednoznaczny status dialogiczno-apologijny (s. 106).

Zdaniem Tanzelli-Nittiego, współczesna fundamentalistyka winna także dokonać rehabilitacji tematyki *preambula fidei*. Autor rozumie ją specyficznie, dla mnie – niebywale odkrywczo. Sądzi, że aby zrozumieć Objawienie, jest konieczne, by rozum ludzki przede wszystkim dysponował – wypracowanym na gruncie filozofii – pojęciem Boga. Potrzebna jest także teoria poznania, oparta na instancji prawdy, jak również antropologia, która uznaje rzeczywistość ludzkiej wolności. Musimy potrafić nadto rozeznawać w swoim sumieniu dobro do wypełnienia i zło, którego należy unikać. Płynie stąd odpowiedzialność za winy i dążenie do przebaczenia ze strony Absolutu, odkrytego nie tylko jako źródło całej rzeczywistości, lecz także jako gwarant i ostateczne odniesienie życia moralnego. Wreszcie dla zrozumienia „słowa Bożego jako słowa znaczącego” nieodzowne jest

doświadczenie logiki wypełnienia, a także logiki paradoksu i skandalu (s. 97). To są właśnie – według autora – „przedstonki wiary”.

Sto kilkadziesiąt kolejnych stron pierwszego tomu swojego dzieła autor poświęca zasadniczemu węzłom myśli chrześcijańskiej w dziejach i ich wpływowi na ukształtowanie się teologii fundamentalnej (egzegeza alegoryczna i duchowa Biblii oraz lektura wydarzenia Chrystusowego w patrystyce, relacja rozumu i Objawienia w średniowieczu, model neoscholastyczny apologetyki, s. 114-180) oraz modelom fundamentalnoteologicznym w XX wieku (Rahner, von Balthasar, Verweyen, Waldenfels, Pottmeyer, Latourelle, szkoła mediolańska – Colombo, Sequeri, Tanzella-Nitti) Sam opowiada się za pojmowaniem teologii fundamentalnej jako „teologii wiarygodności”. Chodzi mu przy tym o teologię, która dostrzega racje i motywy, uzasadniające przyjęcie Objawienia – w samym Objawieniu, a nie poza nim (s. 269). Jest to na pierwszym miejscu – uchwycona w jej pełni – osoba Jezusa Chrystusa. Autor cytuje w tym miejscu encyklikę „Fides et ratio”: „Bóg, który pozwala się poznać, autorytetem swojej absolutnej transcendencji zaświadcza o wiarygodności objawianych przez siebie prawd” (13 punkt encykliki, w książce s. 270). Także widziane w tej perspektywie znaki zbawienia (spełnienie prorocत्व, cuda, prawda nauki Ewangelii itp.) stają się motywami wiarygodności.

Część druga pierwszego tomu dzieła jest poświęcona formom myśli apologetycznej i projektom teologii wiarygodności (s. 282-665). Tanzella-Nitti omawia tu kolejno: apologetykę Ojców Kościoła, formy myśli apologetycznej w średniowieczu i renesansie, a następnie przechodzi do zapowiadanej przez siebie tematyki apologetyki nowożytnej w kontekście rozumu naukowego. Rozpoczyna od Pascala, ale znajdzie się tutaj i Robert Boyle, i Antonio Stoppani (*apologetica dal clero!*), i Teilhard de Chardin (zwraca uwagę komentarz do „Comment je crois”), i Newman, i Blondel, i Rousselot, i Adam, i Lang, i de Lubac, i Bouillard, i Rahner, i Latourelle. Autor kończy omówieniem soborowej odnowy głównych tematów teologii fundamentalnej (nie narzeka ani słowem na milczenie Vaticanum II w kwestii teologii fundamentalnej czy apologetyki) i wskazaniem współczesnego *Magisterium Ecclesiae*. To znana nam dobrze podróż przez gąszcz nazwisk i tematów, ale niebywale erudycyjna i ważna dla odnowienia tej problematyki w toku wykładów teologii fundamentalnej.

W drugim tomie Giuseppe Tanzella-Nitti prezentuje koncepcję teologii fundamentalnej jako „teologii wiarygodności”. Mamy tu znowu dwie części: I. „Wiarygodność Objawienia a współczesny wymóg racjonalności”

(s. 25-598); 2. „Wiarygodność przepowiadania chrześcijańskiego w kontekście myśli naukowej” (s. 599-791). Najpierw (rozdz. I) autor bada prawdziwość tez: 1. że wiarygodność jest cechą Objawienia; 2. że zachodzi istotna relacja pomiędzy wiarygodnością, znakiem i świadectwem; 3. że to samo dokonuje się między świadectwem a fundamentalną logiką wiarygodności chrześcijańskiej (obietnica – spełnienie); 4. że (jak chce Walter Kasper we „Wprowadzeniu do wiary”) da się odczytać akt wiary jako akt po ludzku sensowny, intelektualnie uczciwy i etycznie odpowiedzialny. W rozdz. III G. Tanzella-Nitti zajmuje się problemem „dostępu historycznego do Jezusa z Nazaretu, do Jego osobowości i świadectwa” (s. 112-201). Zwraca uwagę to, że list Mary bar Strapiona autor sytuuje w II w. (120-121) i jest powściągliwy co do wiarygodności *Testimonium Flavianum* (124-125). Długo zajmuje się kryteriami oceny historyczności narracji ewangelijnych (cytuje Theissena i Merz, Meiera, Andersa, Lambiasiego). Dalej za Latourellem (słynna sprawa bogactwa słownictwa typu „świadek”, „świadectwo, „służba słowa”), Jamesem Dunneem i Richardem Bauckhamem (obecność wspólnoty, która określa swoją tożsamość przez wspomnianie żywej tradycji o Jezusie; obecność tradycji „kontrolowanej” i identyfikowalnej – Ewangelie wymieniają z imienia 12 kobiet i 36 mężczyzn świadków) ukazuje wspomnianą tytułową kwestię dostępu do historii i nauczania Jezusa poprzez ich świadków. Rzetelnie powraca do starej i zarzuconej już przez nas kwestii psychologii Jezusa (s. 158-187), informując przy tym, że Ewangelisci używają 21 słów dla oddania uczuć Jezusa, w 5 miejscach opisują stan Jego duszy i że najbardziej elokwentny w tym względzie jest św. Marek (ma siedem różnych terminów). Bada sprawę „wyjątkowości historii Jezusa z Nazaretu na tle myślenia mitycznego” (s. 187-201, zob. ciekawe odniesienia do Lewisa i zwłaszcza Girarda) oraz przedstawia „racje wiary w Jezusa jako wypełnienie obietnicy”. Ogromnie dużo miejsca (co oczywiście nie dziwi) autor poświęca w tej części Zmartwychwstaniu, szczególnie Całunowi Turyńskiemu, kładąc nacisk na to, że pora już, aby – mimo wszystkich zastrzeżeń – znalazł on miejsce w naszej dokumentacji historyczności Jezusa (s. 364-395). Część tę zamykają refleksje autora nad: nowym ateizmem (zob. charakterystyczny tytuł „Współczesna krytyka religii monoteistycznych jako przyczyny nietolerancji i przemocy”), obliczami sekularyzacji, obojętnością religijną, definiowaną „jako praktyczna niezdolność otwarcia się na orędzie Ewangelii”, antropologią postmodernistyczną, „nieuprzedzonym” agnostycyzmem i ateizmem, „kulturą naukową”. Każdemu z tych punktów towarzyszą wskazówki bądź dla „nowej apologetyki”, bądź dla „nowej

ewangelizacji”, bądź wreszcie dla wypracowania syntezy nowożytności i chrześcijaństwa.

„Wiarygodność przepowiadania chrześcijańskiego w kontekście myśli naukowej” (*pensiero scientifico*), to – jak powiedziałem – tytuł drugiej części drugiego tomu książki Tanzelli-Nittiego. Tu dopiero czytelnik odnajduje rozważania, wprost odnoszące się do tematyki całości tego niebywale rozległego projektu. Rozległego, więc sygnalizuję tylko tytuły rozdziałów: Historia zbawienia a historia kosmosu; Objawienie w kontekście ewolucji; Lektura darwinizmu jako krytyki objawienia Boga w naturze i historii; Znaczenie cudu i relacja między działaniem Boga i działaniem natury w kontekście epistemologicznym nauk przyrodniczych; Wymiar kosmiczny eschatologii chrześcijańskiej.

Niebywała erudycja. Niezwykła praca. Summa teologii fundamentalnej XXI wieku.

Ks. Henryk Seweryniak

KRONIKA WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO. STYCZEŃ – CZERWIEC 2017 R.

I. WYDARZENIA NAUKOWE NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM

1. **19 stycznia** odbyła się czwarta Konferencja Naukowa *500 lat Reformacji: Katolicy i Luteranie razem wobec współczesności* w ramach przeżywanego jubileuszu 500-lecia Reformacji. Jej organizatorem było Koło Naukowe Religiologów UKSW. Patronat nad tym wydarzeniem objęli ks. prof. dr hab. Stanisław DZIEKOŃSKI, Rektor UKSW oraz ks. bp Jerzy SAMIEC, zwierzchnik Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w Polsce. W sesji pierwszej *Dialog międzyreligijny jako wyzwanie współczesności* głos zabrali dr hab. Aldona PIWKO (UKSW) oraz dr Jerzy SOJKA (ChAT). W sesji drugiej *Świadectwo – praca misyjna i duszpasterska w Polsce i na świecie* poruszone zostały dwa zagadnienia: *Świadectwa współpracy w Polsce* – na ten temat wypowiedzieli się ks. prof. dr hab. Andrzej PERZYŃSKI (UKSW) i ks. Piotr MENDROCH (parafia Ewangelicko-Augsburska w Mrągowie, Ewangelickie Duszpasterstwo Więzienne) – oraz *Świadectwo pracy w Europie Zachodniej* – temu poświęcone zostały wystąpienia mgr. Grzegorz OLKA (Centrum Misji i Ewangelizacji Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP) i ks. prof. UKSW dr. hab. Marka TATARA. Sesja trzecia *Świadectwo – praca misyjna i duszpasterska w Polsce i na świecie* składała się także z dwóch części. W pierwszej – *Świadectwo pracy misyjnej* – wystąpili mgr Zofia SOKOŁOWSKA (UKSW) oraz ks. dr Grzegorz GIEMZA (Dyrektor Biura PRE), natomiast w drugiej – *Wobec kryzysu migracyjnego- pomoc imigrantom, pomoc w strefie działań wojennych* wypowiedzieli się ks. mgr Mariusz TELACZYŃSKI (PKWP) oraz Agnieszka

GODFREJÓW-TARNOGÓRSKA (rzecznik prasowa Kościoła Ewangelicko-Augsburskiego w RP). Konferencję zakończyła dyskusja.

2. **24 lutego** miała miejsce Międzynarodowa konferencja naukowa *Religious plurality and Religious identity* (Różnorodność religijna i tożsamość religijna) z udziałem misjologów z różnych stron świata. Konferencja odbyła się w języku angielskim. W jej pierwszej części wykorzystano technikę wideo-rozmowy. Tę sesję poświęconą przeżywaniu różnorodności religijnej w Azji i Oceanii poprowadził ks. prof. UKSW dr hab. Wojciech KLUJ, natomiast prelegentami byli: prof. Austin COOPER (Katolicki Uniwersytet w Melbourne w Australii), dr Andrew RECEPTION (Filipiny), ks. Claude PERERA i dr Amarakirithi LIYANAGE (Sri Lanka), Joseph A. SAMARAONE (Indie) oraz ks. Claudio BERTUCCIO (Tailandia). Druga sesja poświęcona została doświadczeniom różnorodności religijnej w Europie, a w trakcie jej wystąpili dr Vaza VARDIDZE (Gruzja), dr Frans WIJSEN (Holandia), dr Stefan VOGES (Niemcy), dr prof. Klaus VELLGUT (Niemcy) oraz prof. Cristian SONEA (Rumunia). Kolejną sesję poprowadził ks. dr hab. Franciszek JABŁOŃSKI, zaś prelekcje wygłosili prof. Gianni COLZANI (Urbaniana), dr Zbigniew PASZTA (ChAT), ks. prof. UKSW dr hab. Krzysztof KIETLIŃSKI oraz ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz STĘPIEŃ. Ostatnią, czwartą sesję poprowadził dr Klaus VELLGUTT, w trakcie której głos zabrali ks. prof. UKSW dr hab. Wojciech KLUJ, ks. prof. dr hab. Jarosław RÓŻAŃSKI (UKSW), ks. dr hab. Tomasz SZYSZKA (UKSW), ks. mgr lic. Useni ABORENG (UKSW) i mgr lic. Sergiej ANOSZKO (UKSW). Konferencji towarzyszyła wystawa misyjna przygotowanej przez Naukowe Koło Misjologów UKSW przy współpracy z Muzeum Etnograficznym Księży Werbistów w Pieniężnie.

3. **22 kwietnia** w Auli Jana Pawła II UKSW miała miejsce VI Konferencja Służby Zdrowia *Ból i cierpienie – ognisko światła i ciemności. Zaburzenia psychiczne* zorganizowana przez Okręgową Izbę Lekarską w Warszawie, Wydział Teologiczny UKSW, Koło Naukowe Teologów UKSW, Stowarzyszenie Absolwentów Wydziałów Medycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego, Katolickie Stowarzyszenie Lekarzy Polskich Oddział Ziemi Radomskiej, Samodzielny Publiczny Zespół Zakładów Opieki Zdrowotnej im. prof. Franciszka Czubalskiego w Przysusze oraz Okręgowe Wodne Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe w Radomiu. Konferencję otworzyli ks. prof. dr hab. Stanisław DZIEKOŃSKI, Rektor UKSW oraz

lek. Andrzej SAWONI, Prezes Okręgowej Izby Lekarskiej w Warszawie. Sesji pierwszej przewodniczyli prof. dr hab. n. med. Jerzy JURKIEWICZ, Prezes Towarzystwa Lekarskiego Warszawskiego oraz prof. UJ dr hab. med. Zdzisław GAJDA, Prezes Stowarzyszenia Absolwentów Wydziałów Medycznych Uniwersytetu Jagiellońskiego. Z wykładami w tej sesji wystąpili prof. dr hab. n. med. Piotr ZABOROWSKI (UWM) *Oblicza cierpienia w oczach lekarza praktyka*; prof. dr hab. n. med. Tadeusz PARNOWSKI (Rada Języka Polskiego PAN, Polskie Towarzystwo Psychogeriatryczne) *Ból i cierpienie – perspektywa psychiatry*; prof. dr hab. n. med. Alicja BORKOWSKA (UMK Collegium Medicum w Bydgoszczy) *Ból i cierpienie w chorobach psychicznych*; dr n. med. Iwona KOSZEWSKA (Przewodnicząca Zespołu roboczego ds. prewencji samobójstw i depresji przy Radzie do spraw Zdrowia Publicznego w Ministerstwie Zdrowia) *Po samobójstwie*; lek. Henryk PIECZĄTKA (VIVAMED Poradnia Zdrowia Psychicznego w Radomiu) *Zaburzenia psychiczne w aspekcie bólu i cierpienia*. Na koniec sesji miała miejsce dyskusja. Sesję drugą moderowali lek. Mieczysław SZATANEK, Ordynator Oddziału Ginekologiczno-Położniczego w Radomskim Szpitalu Specjalistycznym oraz ks. dr hab. Dariusz PATER z Wydziału Teologicznego UKSW. Wystąpili w niej prof. CMKP dr hab. Elżbieta WASILEWSKA-DZIUBIŃSKA (Zakład Neuroendokrynologii Klinicznej Centrum Medycznego Kształcenia Podyplomowego w Warszawie) *Udział krótkołańcuchowych kwasów tłuszczowych w zachowaniu homeostazy ustrojowej*; dr n. med. Alicja MACHETA (Uniwersytet Jagielloński CM) *Methemoglobinemia toksyczna – źródłem bólu i cierpienia*; lek. M. Dorota SCHMIDT-POSPUŁA (Uniwersytet Jagielloński CM) *Psychozy Średniowiecza-cierpieniem epoki*; lek. Grzegorz DZIEKAN (SPZZOZ im. prof. Franciszka Czubalskiego w Przysuszcze) *Cierpienie człowieka. Jak je opisać?*; dr Tomira IGNATOWICZ (WNH UKSW) *Lęk przed rakiem a diagnostyka genetyczna pod kątem obciążenia chorobą nowotworową w świetle ogólnopolskich badań sondażowych*; ks. prof. UKSW dr hab. Marek TATAR (UKSW) *Elementy psychologii w formacji duchowej człowieka*. Sesję zakończyła dyskusja. Sesję trzecią poprowadziła prof. WIHiE dr hab. med. Wanda STANKIEWICZ z Wojskowego Instytutu Higieny i Epidemiologii w Warszawie. W jej trakcie głos zabrali dr Ewa GRABOWSKI (Prezes Kongresu Polonii Amerykańskiej w Arizonie – USA) *Architektura w kontekście bólu i cierpienia*; dr Anna KLAS-MARKIEWICZ (Wydział Filologiczno-Pedagogiczny Uniwersytetu Technologiczno-Humanistycznego w Radomiu) *Nie ma znaczenia, czy jesteśmy przeciw – człowiek i Thanatos*;

mgr Michał KAZIMIERCZUK (UKSW) *Śmierć, podmiot i nowoczesność. Casus „Fausta” J.W. Goethego na tle modelu tanatologicznego P. Ariès*; mgr Anna MULARSKA, mgr Joanna PYSZNA (UKSW) *Cierpienie jako droga oczyszczenia i oświecenia*; ks. dr hab. Dariusz PATER (UKSW) *Destrukcyjna miłość źródłem bólu i cierpienia człowieka*. Całość konferencji zakończyła dyskusja. Patronat honorowy nad konferencją objął ks. prof. dr hab. Stanisław DZIEKOŃSKI, Rektor UKSW.

4. 26 kwietnia w Auli Jana Pawła II UKSW odbyło się sympozjum naukowe *Anioły w mieście* zorganizowana przez Katedrę Teologii Życia Duchowego (UKSW), Katedra Mistyki Chrześcijańskiej (UKSW) oraz Zgromadzenie Córek Maryi Niepokalanej. Otwarcia sympozjum dokonali: ks. prof. dr hab. Stanisław DZIEKOŃSKI, Rektor UKSW, s. mgr lic. Dorota KOCJAN, Przełożona Generalna CMN oraz ks. prof. dr hab. Piotr TOMASIK, Dziekan WT UKSW. W trakcie sympozjum z prelekcją wystąpili: prof. dr hab. Marek WIERZBICKI (KUL) *Urbanizacja oraz inne zmiany społeczno-gospodarcze, a mentalność mieszkańców miast Królestwa Polskiego w latach 1864-1905*; ks. dr hab. Stanisław SUWIŃSKI (UMK) *Specyfika formacji duchowej w kulturze wielkiego miasta*; ks. prof. dr hab. Stanisław URBAŃSKI (UKSW) *Zjednoczenie mistyczne w ujęciu bł. Honorata Koźmińskiego*; s. mgr Bożena BRANDENBURG CMN *Charyzmat Zgromadzenia Córek Maryi Niepokalanej i jego aktualność we współczesnej kulturze miasta*. Eucharystii sympozjalnej przewodniczył bp dr hab. Piotr Wojciech TURZYŃSKI (biskup pomocniczy radomski). Obrady zamknęła dyskusja panelowa prowadzona przez dr. Tomasza TERLIKOWSKIEGO (redaktor naczelny TV Republika).

5. 9 maja odbyła się studencko-doktorancka konferencja naukowa *Ku pogłębieniu człowieczeństwa. Badania młodych teologów* zorganizowana przez Koło Naukowe Moralistów. Otwarcie konferencji dokonał ks. dr Jarosław SOBKOWIAK, Prodziekan Wydziału Teologicznego UKSW, zaś słowo wstępne wygłosił ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław SKOBEL. Sesji pierwszej *Spoleczeństwo* przewodniczył ks. prof. UKSW dr hab. Krzysztof KIETLIŃSKI. W jej trakcie wystąpili: ks. Łukasz MAZUREK *Kategoria „relacji” i jej prymat w przestrzeni pasterskiej posługi Kościoła dzisiaj* *odpowiedzią na samotność człowieka współczesnego*; Patrycja ZAKRZEWSKA *Moralność jednostki w instytucji zhierarchizowanej*; ks. Matteo BA-RAUSSE *Rola wiary w przyjęciu imigrantów u papieża Franciszka*; Anna

JANISZEWSKA *Spoleczne konsekwencje najczęstszych naruszeń praw własności intelektualnej*. Sesję zakończyła dyskusja. W sesji drugiej *Rodzina* przewodniczącym był ks. prof. UKSW dr hab. Marian GRACZYK, a występowali: Agata RUJNER *Papież Franciszek – apostoł miłosierdzia w kontekście „Amoris laetitia”*; ks. Tomasz RÓŻAŃSKI *Wpływ rodziny i wychowania na zachowania autoagresywne*; Joanna PYSZNA *Wychowanie w miłości i prawdzie – pedagogika zmartwychwstańska*; ks. Jerzy JĘDRZEJEWSKI *Kulturowo-religijny obraz Kyrgizji*. Na zakończenie sesji miała miejsce dyskusja. Sesji trzeciej *Sztuka* przewodniczył ks. prof. dr hab. Józef ZABIELSKI (UKSW). W części wystąpili: Jerzy LASOTA *Brzydota we współczesnej sztuce jako narzędzie duchowej manipulacji*; Paweł BIENKOWSKI *Słowo Jego było pełne mocy [Łk 4,32]. Sztuka rapowania w kontekście biblijnych form deklamacji*; Maciej KLOCIŃSKI *Polski duch narodowy w piosence*; Agnieszka WASILEWSKA *Pielgrzymka jako przeżycie religijne*. Sesję zakończyła dyskusja. Podsumowania i zakończenia konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Ireneusz MROCZKOWSKI (UKSW).

6. 22 maja w murach UKSW miała miejsce Konferencja naukowa na temat *Oblicze Boże. Teologia, ikonografia, duchowość* zorganizowana przez Katedrę Teologii Życia Duchowego UKSW, Instytut Studiów Franciszkańskich oraz Zgromadzenie Sióstr Wynagrodzicielek Najświętszego Oblicza. Otwarcie konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Stanisław URBAŃSKI, Kierownik Katedry Teologii Życia Duchowego UKSW. W pierwszej sesji wystąpili: bp prof. UW dr hab. Michał JANOCHA *Kilka uwag o ikonografii Oblicza Chrystusa w sztuce bizantyńskiej i średniowiecznej*; prof. dr hab. Waldemar DELUGA (UKSW) *Mandyliony w malarstwie cerkiewnym XV- XVI wieku*; ks. dr hab. Marcin GODAWA (UPJPII) *„Jasne Krystowo oblicze” Władysława Gielniowczyka*. W sesji drugiej prelekcje wygłosili: o. dr Andrzej ZAJĄC OFMConv (ISFr Kraków) *Oblicze Boże w doświadczeniu św. Franciszka z Asyżu*; o. mgr Grzegorz FILIPIUK OFMCap (Warszawa) *O czci wynagradzającej Najświętszemu Obliczu – bł. Honorat Koźmiński* oraz s. mgr Krystyna LABUT WNO (Otwock) *Duchowość Oblicza według Elizy Cejzik*. W sesji trzeciej wystąpili: ks. prof. dr hab. Janusz KRĘCIDŁO (UKSW) *Oblicze Boże w Starym Testamencie*; ks. dr hab. Robert WOŹNIAK (UPJPII) *Jezus – Oblicze Ojca* oraz o. dr Tomasz PŁONKA OFMCap (Zakroczym) *Oblicze Boże w nauczaniu Kościoła*. Konferencję zakończyła dyskusja panelowa.

7. **24 maja** miała miejsce w UKSW ogólnopolska konferencja naukowa *Katecheza a reforma oświaty* zorganizowana przez Katedrę Katechetyki Fundamentalnej i Historii Katechezy (UKSW) oraz Koło Naukowe Katechetyków UKSW. Patronat nad konferencją objęła Komisja Wychowania Katolickiego KEP. Otwarcia konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Piotr TOMASIK, Dziekan WT UKSW. Moderatorem pierwszej części był ks. mgr lic. Jacek BUTA (UKSW). Miała ona charakter panelu dyskusyjnego nt. obaw i nadziei związanych z reformą oświaty, w którym wzięli udział Krzysztof SZCZEPKOWSKI (WSD Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie), ks. dr Michał POLNY (UKSW), ks. mgr Damian DZIUBA (UKSW), Zofia Antonina TRANDA (UKSW) oraz Anita WELENC (PWT Warszawa). W dalszej części miały miejsce prelekcje ks. dr. Jarosława KOWALCZYKA (PWT Wrocław) poświęcona wpływowi reformy oświaty na katechezę oraz dr Anety RAYZACHER-MAJEWSKIEJ (UKSW) *Katecheza wobec reformy oświaty 1999 i 2009*. Kolejnym punktem konferencji był panel poprowadzony przez Dominika GAŁADYKA (WSD Stowarzyszenia Apostolstwa Katolickiego w Ołtarzewie). W trakcie tej części do uczestników konferencji dołączyli bp Marek MENDYK, przewodniczący Komisji Wychowania Katolickiego Konferencji Episkopatu Polski, oraz minister Marzena MACHAŁEK, Sekretarz Stanu MEN. Wystąpili wówczas ks. dr Andrzej KIELIAN (UPJPII), dr Kamilla FREJUSZ (PWT Warszawa *Collegium Bobolanum*) oraz ks. prof. KUL dr hab. Adam MAJ. W części podsumowującej obrady głos zabrali minister Marzena MACHAŁEK oraz biskup Marek MENDYK.

8. **25 maja** na terenie UKSW odbyła się Ogólnopolska konferencja *Religijność cyfrowych tubylców* zorganizowana przez Katedrę Katechetyki Materialnej (UKSW) przy współpracy Koła Naukowego Katechetyków UKSW oraz Koła Naukowego Studentów i Doktorantów Public Relations w Social Media. Otwarcia konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Ryszard CZEKAŁSKI, Prorektor UKSW w obecności ks. prof. dra hab. Piotra TOMASIKA, Dziekana WT UKSW. Sesję pierwszą poprowadził ks. dr Rafał BEDNARCZYK, w trakcie której wystąpili dr hab. Jan RUTKOWSKI (UW) *Wyzwania pedagogiczne w perspektywie kształtowania się generacji cyfrowych tubylców*; ks. dr Tomasz KOPICZKO (WSD w Ełku, UWM) *Cyfrowi imigranci i cyfrowi tubylcy – Próba charakterystyki*; dr Karolina DZIEWULSKA-SIWEK (WSKSiM) *Religijność on-line?*; dr Milena KIN-DZIUK (UKSW) *Serwis Katolickiej Agencji Informacyjnej w portalach*

internetowych i w mediach społecznościowych. Sesję drugą poprowadziła dr Aneta RAYZACHER-MAJEWSKA (UKSW). W jej trakcie swoje wystąpienia mieli prof. UKSW dr hab. Monika PRZYBYSZ (UKSW) *Formy religijności w serwisie społecznościowym Facebook*; prof. UKSW dr hab. Małgorzata PRZYBYSZ-ZAREMBA (UKSW) *Uwarunkowania i skutki „zatracania” się dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni – przegląd wybranych czynników i badań*; ks. dr Rafał BEDNARCZYK (UKSW) *Wyzwania religijnego wychowania cyfrowych tubylców*. Podsumowującej całość obrad sesji trzeciej *W czterech słowach na koniec o religijności (multi)medialnej* przewodniczył Adam KĘDZIERSKI (UKSW). W jej trakcie głos zabrali: prof. UKSW dr hab. Monika PRZYBYSZ *Hejter religijny*; ks. dr hab. Dariusz KURZYDŁO (UKSW) *Katecheza w czasach technopłynności*; Marta BRZEZIŃSKA – WALESZCZYK (redaktor Aleteia Polska) *Katohipsterzy, blogosfera w Kościele Katolickim*; ks. dr Tomasz BIAŁOBRZESKI (UKSW) *Pomiędzy prawem i moralnością w cyberprzestrzeni*. Po krótkiej dyskusji zamknięcia konferencji dokonał ks. prof. dr hab. Ryszard CZEKALSKI, Prorektor UKSW.

9. **31 maja** w Auli Jana Pawła II odbyła się II Konferencja Naukowa *Edukacja Medialna 2.0*. Jej organizatorami byli Katedra Edukacji Medialnej i Języka Mediów (UKSW), Katedra Public Relations i Komunikacji Marketingowej (UKSW), Koło Naukowe Public Relations w Social Media UKSW oraz Studenckie Koło Naukowe Public Relations Futura Politechniki Koszalińskiej. Patronat nad Konferencją objeli Minister Edukacji Narodowej, Krajowa Rada Radiofonii i Telewizji, Polskie Towarzystwo Edukacji Medialnej, Polskie Towarzystwo Technologii i Mediów Edukacyjnych oraz Polskie Towarzystwo Komunikacji Społecznej.

10. **7 czerwca** została zorganizowana Konferencja naukowa nt. *Komunikacja w duszpasterstwie*. Referat wprowadzający dotyczył *Teologicznych podstawy komunikacji pastoralnej*. W pierwszej sesji *Indywidualna komunikacja pastoralna* wystąpił ks. prof. dr hab. Wiesław PRZYGODA (KUL) *Komunikacja pastoralna w posłudze sakramentu pokuty i pojednania*; w sesji drugiej *Wspólnotowa komunikacja pastoralna* wystąpił o. prof. KUL dr hab. Marek FIAŁKOWSKI OFMConv *Komunikacja w duszpasterstwie parafialnym*; w sesji trzeciej *Komunikacja pastoralna w mediach* wystąpił ks. dr hab. Maciej SZCZEPANIAK (UAM) *Zmysł dotyku jako kontekst*

komunikacji pastoralnej. Poszczególne sesje były podsumowane w formie dyskusji.

11. **20 czerwca** odbyła się Międzynarodowa Telekonferencja Patrystyczna na temat *Miłość własna (filautía) w nauce starożytnych pisarzy greckich* zorganizowana przez Katedrę Teologii Patrystycznej (UKSW). Otwarcie jej dokonał ks. prof. dr hab. Piotr TOMASIK, Dziekan WT UKSW. Prelekcje konferencyjne wygłosili: ks. prof. dr hab. Leon NIEŚCIOR, (WT UKSW) *Arystoteles i poprzednicy o przyjaźni ze sobą samym*; dr hab. Dominika BUDZANOWSKA-WEGLENDA (WNH UKSW) *Filautía i filautos w anonimowym komentarzu do Etyki Nikomachejskiej IX 8 Arystoteles*; ks. dr hab. Marcin WYSOCKI (WT KUL) *Filautía – zła miłość siebie w pismach Aleksandryczyków (Filona, św. Klemensa, Orygenes)*; dr Bogna KOSMULSKA (WFiS UW) *Filautía w pismach św. Maksyma Wyznawcy*; dr Anna BRISKINA-MÜLLER (Theologische Fakult. M.-LutherUniv. Halle-Wittenberg) *Miłość własna w świetle Apoftegmatów Ojców Pustyni*; mgr Illya BEY (Narodowy Uniw. Pedagogiczny im. Drahomanowa w Kijowie) *Filautía w Wielkiej Katechezie św. Teodora Studyty*. Konferencję podsumowała wspólna dyskusja.

II. STOPNIE I TYTUŁY NAUKOWE UZYSKANE NA WYDZIALE TEOLOGICZNYM

1. Tytuł naukowy profesora nauk teologicznych

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja DUDY z dnia 9 lutego 2017 r. tytuł naukowy profesora nauk teologicznych otrzymał **ks. dr hab. Leon NIEŚCIOR**.

Postanowieniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej Andrzeja DUDY z dnia 9 lutego 2017 r. tytuł naukowy profesora nauk teologicznych otrzymał **ks. dr hab. Jan TURKIEL**.

2. Stopień naukowy doktora habilitowanego teologii uzyskali:

Ks. dr Norbert MOJŻYN

Świat ikony – ikona świata. Od teologii ikony do teologii ikonoczości. Archetyp soteriologiczny

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Witold KAWECKI
prof. dr hab. Karol KLAUZA, KUL
ks. prof. UPJPII dr hab. Janusz KRÓLIKOWSKI

Data uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego 20 lutego 2017 r.

We współczesnej cywilizacji przesyczonej obrazami ikonoczość staje się „kluczem” do zrozumienia świata i miejsca w nim wiary w Jedyne Boga objawiającego się w Jezusie Chrystusie. Poświęcone temu zagadnieniu rozprawa habilitacyjna składa się z sześciu rozdziałów, wyznaczających etapy namysłu na poziomie historii sztuki, kulturoznawstwa oraz teologii. W pierwszym rozdziale nakreślone zostało znaczenie ikony w życiu Kościoła w wymiarze historycznym. Rozdział drugi podejmuje analizę Ikony w świetle teorii obrazu i archetypu soteriologicznego. Trzeci zawiera refleksję na temat możliwości ikonocznego poznania Boga w Synu oraz ukazując ikonoczość Wcielenia. W konsekwencji także piękno staje się drogą poznania Boga. Kolejny rozdział rozprawy traktuje o ikonoczości Kościoła w kontekście archetypu soteriologicznego w liturgii (zwłaszcza w sakramentach i w kapłaństwie). W tej części przybliżone zostało zagadnienie słowa i obrazu w Kościele, synergia ikonopisarstwa oraz literatury liturgicznej, a także kwestia ikonoczości świątyni, malarstwa monumentalnego i ikonostasu. Piąty rozdział poświęcony został omówieniu ikonoczości świata w aspekcie soteriologicznym, jako wezwanie do przeobóstwienia i zjednoczenia z Bogiem. Ostatni, szósty rozdział stanowi charakterystykę ikonoczości kultury, w tym szczególnie kultury prawosławnej (bizantyńskiej i postbizantyńskiej) oraz prawosławia w ogólności.

Ks. dr Przemysław ARTEMIUK

Renesans apologii

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Leonard FIC
ks. dr hab. Krystian KAŁUŻA, UO
ks. prof. KUL dr hab. Krzysztof KAUCHA

Data uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego 5 czerwca 2017 r.

Przedmiotem rozprawy habilitacyjnej stała się analiza fenomenu odradzającej się apologii chrześcijańskiej. Całość opracowania została podzielona na dwie główne części. Pierwsza stanowi wprowadzenie historyczno-metodologiczne w istotę podejmowanego zagadnienia i obejmuje cztery rozdziały „Dzieje apologii”, „Prekursorzy nowej apologii”, „Kontekst nowej apologii”, „Geneza nowej apologii, jej definicja i obszary”. W części drugiej znalazła się prezentująca szczegółowych obszarów zainteresowań nowej apologii i ujęta została w następujących trzech rozdziałach „Apologia tożsamości człowieka”, „Apologia obecności chrześcijaństwa w świecie” oraz „Apologia Jezusa Chrystusa”. Każdy ze wskazanych zakresów współczesnej apologii staje się konieczną odpowiedzią na zjawiska kulturowe i światopoglądowe, które zagrażają tożsamości chrześcijaństwa w świecie.

Ks. dr Rafał BEDNARCZYK

Prawa, obowiązki i zadania wychowawcze rodziców w myśli Prymasa Stefana Wyszyńskiego. Studium katechetyczne

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Jerzy LEWANDOWSKI, UKSW
prof. PWSZ dr hab. Elżbieta OSEWSKA, PWSZ Tarnów
ks. prof. dr hab. Józef STALA, UPJPII

Data uchwały o nadaniu stopnia naukowego doktora habilitowanego
26 czerwca 2017 r.

Postać Prymasa Stefana Wyszyńskiego doczekała się wprawdzie wielu opracowań, jednak wśród nich mało jest takich, które próbowałyby przedstawić jego sylwetkę w sposób całościowy, odwołując się do całego, bardzo obszernego jego nauczania. Rozprawa habilitacyjna jest próbą ukazania w sposób przekrojowy wypowiedzi Księdza Prymasa dotyczących ważnego zagadnienia z punktu widzenia katechetyki, jakim jest kwestia praw, obowiązków i zadań rodziców do wychowania religijnego swoich dzieci. Pierwszy rozdział książki zawiera charakterystykę poglądów pedagogiczno-prawnych Prymasa Tysiąclecie, na których ukształtowanie szczególnie wpływ miały studia doktorskie odbyte przez ks. Stefana Wyszyńskiego w zakresie prawa kanonicznego w Katolickim Uniwersytecie Lubelskim uwieńczone obroną rozprawy poświęconej prawom Kościoła do wychowania religijnego dzieci. Drugi rozdział książki habilitacyjnej koncentruje się na ukazaniu nauczania Księdza Prymasa na temat praw rodziców do wychowania religijnego dzieci. Miało to istotne znaczenie w kontekście działań władz komunistycznych w Polsce zmierzających do utrudniania rodzicom posyłania swoich dzieci na lekcje religii. Trzeci rozdział został

poświęcony przybliżeniu obowiązków i zadań rodziców dotyczących wychowania religijnego dzieci wynikających z posiadanych z nich praw. Myśl Księdza Prymasa miała w jego czasach charakter nowatorski, a wiele elementów jego nauczania nie straciło swej aktualności także w kontekście obecnej sytuacji katechetycznej w Polsce.

3. Stopień naukowy doktora teologii uzyskali1:

Mgr lic. Piotr ŁUCZUK

Cyberwojna i cyberterroryzm w kontekście «zderzenia cywilizacji». Studium etyczno-moralne na wybranych przykładach

Promotor: ks. prof. dr hab. Paweł GÓRALCZYK

Recenzenci: prof. UKSW dr hab. Grzegorz ŁĘCICKI
prof. APS dr hab. Grzegorz PYSZCZEK

Data obrony pracy doktorskiej 13 grudnia 2016 r.

Specjalność: teologia środków społecznego przekazu

Kwestia bezpieczeństwa w wymiarze jednostkowym, a także całych społeczeństw, jest przedmiotem analiz specjalistów z różnych dziedzin nauki. Pojawiające się na tym polu nowe zjawiska domagają się zaktualizowanej refleksji także na gruncie teologicznym, czemu służy także rozprawa Piotra Łuczuka. W pierwszym rozdziale służącym uporządkowaniu kluczowych pojęć znalazły się objaśnienia dotyczące współczesnego rozumienia wojny, terroryzmu, cyberprzestrzeni, cyberwojny oraz cyberterroryzmu. W rozdziale drugim została opisana geneza cyberwojen oraz pierwsze przypadki stosowania technologii informatycznych w konfliktach zbrojnych. W trzecim rozdziale ukazano rozmaite obszary cyberwojen. Jest związane z globalnym rozmieszczeniem serwerów. Klasyczne obszary konfliktów w cyberprzestrzeni związane są z rywalizacją polityczno-gospodarczą pomiędzy USA a Chinami, Izraelem a Iranem, także Rosją oraz resztą świata. Przedmiotem analizy podjętej w czwartym rozdziale dysertacji stały się sposoby zapobiegania cyberwojnie oraz skutecznej obrony przed cyberzagroženiami. W ostatnim, piątym rozdziale przedstawiona została ocena teologiczno-moralną cyberwojny oraz cyberterroryzmu. W tej części autor pracy podjął próbę rozstrzygnięcia kwestii traktowania cyberwojny jako wyboru mniejszego zła.

¹ W zestawie uwzględniono te prace doktorskie obronione w grudniu 2016 r., które uzyskały zatwierdzenie przez Radę Wydziału w styczniu 2017 r.

Ks. mgr lic. Sebastian Konrad KIJAK

Założenia ideowe ośrodków hospicyjno-paliatywnych w Polsce. Studium teologicznomoralne

Promotor: ks. prof. dr hab. Paweł GÓRALCZYK

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław SKOBEL

ks. dr hab. Zbigniew WANAT, UMK

Data obrony pracy doktorskiej 13 grudnia 2016 r.

Specjalność: teologia moralna

Pomoc osobom terminalnie chorym jest ogromnym wyzwaniem cywilizacyjnym. Temu ważnemu zagadnieniu poświęcona została rozprawa doktorska ks. Sebastiana Kijaka. Pierwszy, najobszerniejszy rozdział ma charakter introdukcyjny i został poświęcony genezie oraz strukturze ruchu paliatywno – hospicyjnego w Polsce. W tej części znalazła się także próba zdefiniowania podstaw działalności na rzecz człowieka nieuleczalnie chorego. Drugi rozdział został poświęcony zasadom moralno-prawnym będącym u podstaw funkcjonowania ośrodków hospicyjnych w Polsce. W trzecim rozdziale autor dysertacji dokonał porównania założeń ruchu hospicyjnego i medycyny paliatywnej z faktyczną działalnością ośrodków. Ostatni rozdział „Współczesne wyzwania dla ośrodków paliatywno-hospicyjnych w Polsce” posiada charakter praktyczny i dotyczy organizowania formacji ludzi zaangażowanych w opiekę paliatywną i ruch hospicyjny.

Mgr lic. Małgorzata Magdalena NOWAK

Motyw pragnienia w życiu i twórczości Haliny Poświatowskiej. Studium teologiczno-literackie

Promotor: ks. prof. dr hab. Henryk SEWERYNIAK

Recenzenci: ks. prof. UAM dr hab. Wojciech SZUKALSKI

ks. dr hab. Damian WĄSEK, UPJPII

Data obrony pracy doktorskiej 15 grudnia 2016 r.

Specjalność: teologia fundamentalna

Obecność problematyki sacrum w twórczości współczesnych poetów pozwala na podjęcie refleksji teologicznej nad fenomenem Boga w sferze kultury wysokiej. Temu zadaniu została poświęcona niniejsza rozprawa doktorska, która zawiera dwie części. Pierwsza – zatytułowana „Życie utkane z pragnienia” zawiera analizą biografii H. Poświatowskiej. W niej ukazane zostały głębokie pragnienie poetki: życia, miłości, przyjaźni oraz obecności „Nieobecnego”. Część druga – „Liryka pragnienia” – stanowi analizę teologiczno-literacką twórczości H. Poświatowskiej. Klucz

podjętego badania wyznaczają fundamentalne pragnienia egzystencjalne życia i miłości *agape* oraz trop „Przechodzącego”. Całość rozprawy wieńczy zakończenie, w którym zostały podsumowane efekty podjętej refleksji naukowej oraz nakreślone dalsze perspektywy badawcze. Pracę dopełnienia zbiór materiałów źródłowych zamieszczonych w formie aneksów.

Mgr lic. Ewelina PUCHALSKA

Katecheza młodzieży wobec kryzysu moralności w kontekście przygotowania do małżeństwa

Promotor: ks. prof. dr hab. Piotr TOMASIK

Recenzenci: ks. dr hab. Dariusz KURZYDŁO, UKSW
s. prof. Ignatianum dr hab. Anna WALULIK

Data obrony pracy doktorskiej 19 grudnia 2016 r.

Specjalność: katechetyka

W kontekście głęboko odczuwalnego kryzysu związanego z zakładaniem rodzin przez ludzi młodych temat pracy doktorskiej Eweliny Puchalskiej posiada szczególną aktualność. W pierwszym rozdziale pracy autorka dokonała charakterystyki młodzieży żyjących w warunkach obecnej kultury ponowoczesnej, co rzutuje u nich na zanikanie poczucia sensu. Kolejny rozdział zawiera omówienie założeń dotyczących procesu wychowania do prawidłowego przeżywania płciowości, miłości i małżeństwa. Rozdział trzeci stanowi prezentację materiału badawczego w postaci „Podstawy programowej katechezy” i „Programu nauczania religii” oraz wybranych podręczników do nauki religii w gimnazjach i liceach (warszawskich, lubelskich i krakowskiej), a także pomocy duszpasterskich. Rozdział czwarty służy dokonaniu oceny sposobu zastosowania zasad wychowania do miłości i małżeństwa.

Mgr lic. Renata KRECZMAŃSKA

Moralny sens «mowy ciała» w życiu małżeńskim w świetle katechez środowych Jana Pawła II «Mężczyzną i niewiastą stworzył ich»

Promotor: ks. prof. dr hab. Ireneusz MROCZKOWSKI

Recenzenci: bp prof. dr hab. Andrzej DZIUBA, UKSW
ks. prof. KUL dr hab. Sławomir NOWOSAD

Data obrony pracy doktorskiej 10 stycznia 2017 r.

Specjalność: teologia moralna

Rozprawa doktorska została poświęcona bardzo ważnej kwestii z punktu widzenia budowania relacji małżeńskich, jaką jest *mowa ciała*. Podstawowe

źródło podejmowanego namysłu stanowiło nauczanie papieża Jana Pawła II wygłaszane w ramach środowych Audiencji Generalnych ujętych w formę cyklu *Mężczyznę i niewiastę stworzył ich*. Rozdział pierwszy omawianego studium nosi tytuł: „Człowieczeństwo *mową Boga*”. Analiza tekstów biblijnych pozwala na określenie momentu kreacji człowieka jako aktu *mowy Boga*. Przedmiotem kolejnego rozdziału pracy stało się zagadnienia „*Mowy ciała* ludzkiego” rozpatrywane w kontekście biblijnym. „Treść *mowy ciała* zawarta w formule przysięgi małżeńskiej” to zakres trzeciego rozdziału. Sens teologiczny słów przysięgi małżeńskiej pozwala na ukazanie jej związku z prawdą o Trójcy Świętej. Ostatni rozdział eksponuje „Znaki małżeńskiej *mowy ciała*”.

Ks. mgr lic. Tomasz Michał ORTMANN

Dialogiczny charakter duchowości monastycznej św. Bazylego Wielkiego

Promotor: ks. prof. dr hab. Józef NAUMOWICZ

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Józef GRZYWACZEWSKI

ks. prof. UAM dr hab. Paweł WYGRALAK

Data obrony pracy doktorskiej 30 stycznia 2017 r.

Specjalność: teologia duchowości

W dobie rozwoju różnych technik komunikacyjnych problematyka dialogu jest nadal ważnym zagadnieniem badawczym. Praca doktorska ks. Tomasza Ortmana wpisuje się w ten nurt refleksji na płaszczyźnie teologii duchowości. Pierwszy rozdział rozprawy poświęcony został przybliżeniu terminologii greckiej oraz polskiej powiązanej z określeniem dialogu. Rozdział drugi poświęcony został ukazaniu św. Bazylego jako człowieka dialogu, który był znakomitym przedstawicielem greckiej kultury antycznej, a przy tym chrześcijaninem łączącym w sobie najlepsze tradycje greckie z chrześcijaństwem. Rozdział trzeci poświęcony został dialogicznej formie pism monastycznych św. Bazylego, co było nawiązaniem do stylu uprawiania filozofii m.in. przez Platona. Przyjęcie takiej sposobu budowania wypowiedzi ma także odniesienie do osoby Syna Bożego, który jako Logos-Słowo buduje z wierzącymi relację dialogu. W rozdziale czwartym omówiony został dialogu człowieka z Bogiem dokonujący się na modlitwie w szerokim tego słowa znaczeniu. Piąty, ostatni rozdział piąty poświęcony został elementom dialogu w koncepcji życia monastycznego.

Ks. mgr lic. Henryk JANKOWSKI

Ewangelizacja inkulturacyjna Indian Yanomami w Południowej Wenezueli

Promotor: ks. prof. dr hab. Jarosław RÓŻAŃSKI

Recenzenci: bp prof. dr hab. Andrzej DZIUBA, UKSW

ks. prof. dr hab. Jan GÓRSKI, UŚ

Data obrony pracy doktorskiej 31 stycznia 2017 r.

Specjalność: misjologia

Pierwszy rozdział rozprawy został poświęcony prezentacji ludu Yanomami w kolorycie ich kultury życia codziennego, wierzeń i tradycji. Kolejny rozdział dotyczył historii działalności ewangelizacyjnej prowadzanej wśród Indian Yanomami. Została ona przedstawiona w perspektywie nauczania Soboru Watykańskiego II na temat działalności misyjnej. W rozdziale trzecim autor dysertacji przedstawił działalność misjonarzy zmierzającą do promowania miejscowej kultury oraz do przyczyniania się do jej rozwoju. Najważniejszymi obszarami zaangażowania misjonarzy na tym polu była troska o rozwój oświaty, opiekę zdrowotną oraz stosunków społeczno-gospodarczych wśród mieszkańców misji.

Mgr lic. Mateusz KOWALCZYK

Sens bycia w twórczości Ericha Fromma jako «praeambula fidei»

Promotor: ks. prof. dr hab. Józef KULISZ

Recenzenci: ks. prof. KUL dr hab. Jacenty MASTEJ

ks. prof. dr hab. Jan PERSZON, UMK

Data obrony pracy doktorskiej 2 luty 2017 r.

Specjalność: teologia fundamentalna

Współczesne, coraz szybciej następujące przemiany kulturowe domagają się ciągłej refleksji nad duchową kondycją człowieka i miejscem, jakie w jego życiu zajmuje religia. W tej perspektywie rozprawa doktorska Mateusza Kowalczyka porusza problem sensu w twórczości niemieckiego badacza kultury ludzkiej, Ericha Fromma. W rozdziale pierwszym „Współczesny człowiek masowy” został przedstawiony obraz współczesnego społeczeństwa, w którym człowiek poindustrialny pogrąża się w coraz głębsze uzależnienia złudnie poszukując szczęścia w konsumpcji. Rozdział drugi „Natura ludzka – człowiek aktywny” zawiera analizę poglądów Ericha Fromma na temat natury człowieka ujętych w formę twórczego napięcia pomiędzy „być” i „mieć”. W ich świetle drogą wyjścia z kryzysu cywilizacyjnego jest powrót do „być” osoby ludzkiej, ujmowanej jednak w duchu ateistycznym.

W rozdziale trzecim „Człowiek jedyny” zaprezentowane zostały poglądy filozofa dotyczące poszukiwania sensu. Człowiek potrzebuje znaleźć dla siebie źródło sensu własnego bytu, które będzie w stanie skonfrontować z problemem śmierci. Ostatni rozdział „Dramat niespełnienia” poświęcony został przybliżeniu koncepcji religii bez Boga lansowanej przez E. Fromma. W człowieku istnieje potrzeba transcendencji, którą powinien zaspokajać we wspólnocie kultu. Jednak nie oznacza to zdaniem niemieckiego myśliciela konieczności przyjęcia istnienia Boga. Zakończenie pracy zawiera podsumowanie i wnioski teologiczne z przeprowadzonej analizy.

Mgr lic. Marta Magdalena FLORKIEWICZ-KOWALCZYK

Twórczość Leszka Kołakowskiego jako «praeambula fidei» dla współczesnego człowieka

Promotor: ks. prof. dr hab. Józef KULISZ

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Tadeusz DOLA, UO

ks. prof. PWTW dr hab. Zbigniew KUBACKI

Data obrony pracy doktorskiej 9 luty 2017 r.

Specjalność: teologia fundamentalna

Pytania filozoficzne zmierzająca do odkrywania sensu świata najczęściej docierają także do pytania o Boga. W takiej optyce naukowej plasuje się niniejsza rozprawa doktorska, której przedmiotem stała się twórczość filozoficzna Leszka Kołakowskiego. W rozdziale pierwszym „Bóg filozofów, a Bóg chrześcijan” przybliżona została koncepcja relacji między filozofią, nauką i religią wypracowana przez tego filozofa. Przedmiotem dalszej refleksji w kolejnym rozdziale stała się wizja antropologii filozoficznej oxfordzkiego profesora, dla którego fenomenem człowieka polega na świadomości bycia świadomym oraz na zdolności do podjęcia refleksji na ten temat. Trzeci, ostatni rozdział dysertacji stanowi prezentację poglądów badanego autora na temat kultury europejskiej, a także na usytuowanie w niej chrześcijaństwa.

Mgr lic. Dorota Natalia SYS

Realizacja systemu prewencyjnego w salezjańskich dziełach wychowawczych w Polsce

Promotor: ks. prof. dr hab. Jan PRZYBYŁOWSKI

Recenzenci: ks. dr hab. Bogdan BIELA, UŚ

ks. prof. dr hab. Kazimierz MISIASZEK, UKSW

Data obrony pracy doktorskiej 3 luty 2017 r.

Specjalność: teologia pastoralna

W pierwszym rozdziale rozprawy „Charakterystyka wychowania chrześcijańskiego w kontekście personalistycznym” została nakreślona personalistyczna wizja człowieka będąca podstawą wychowania chrześcijańskiego. Drugi rozdział „Działalność pedagogiczna św. Jana Bosko” przybliży uwarunkowania historyczne działalności św. Jana Bosko oraz podstawową formę jego oddziaływania pedagogicznego, jaką było oratorium. Trzeci rozdział zawiera opis dzieł wychowawczych św. Jana Bosko, z centralną ideą oratorium jako powiązana z domem, szkołą, podwórkiem oraz parafią. Rozdział czwarty poświęcony został charakterystyce systemu prewencyjnego św. Jana Bosko opartego na religii, rozumie i miłości. W piątym rozdziale ukazany został obraz polskiej młodzieży XXI wieku nakreślony w oparciu o badania socjologiczne. Szósty rozdział zawiera analizę badań własnych przeprowadzonych w wybranych oratoriach. W ostatnim, siódmym rozdziale znalazły się wnioski i postulaty pastoralne.

Mgr lic. Sylwia Urszula KONOPACKA-BAK

*Obraz śmierci na przykładzie prac laureatów konkursu fotograficznego
«World Press Photo»*

Promotor: ks. prof. dr hab. Ignacy BOKWA

Recenzenci: prof. UKSW dr hab. Grzegorz ŁĘCICKI

ks. dr hab. Jarosław WOŹNIAK, KUL

Data obrony pracy doktorskiej 31 stycznia 2017 r.

Specjalność: teologia środków społecznego przekazu

Przedmiotem badawczym niniejszej rozprawy stała się twórczość artystycznej poświęcona fotograficznej interpretacji problemu śmierci. Pierwszy rozdział dysertacji poświęcony został przybliżeniu historii oraz współczesnej konwencji konkursu fotograficznego „World Press Photo”. W drugim rozdziale autorka opisała metodologię badań własnych służących rozwiązaniu postawionego problemu. Rozdział trzecim zawiera analizę wybranych fotografii oraz ich interpretację teologiczną. Rozdział czwarty stanowi próbę zbadania zakresu oddziaływania zamierzonego oraz niezamierzonego fotografii mortualnej na odbiorców. W tej części pracy zostały także zdefiniowane wyzwania, z jakimi winna się mierzyć teologia środków społecznego przekazu oraz edukacja medialna w obrębie problematyki poruszanej w rozprawie.

Ks. mgr lic. Dariusz KRUCZYŃSKI

*Żebractwo jako problem społeczno-duszpasterski w diecezji ełckiej.
Studium socjologiczno-pastoralne*

Promotor: ks. prof. dr hab. Jan PRZYBYŁOWSKI

Recenzenci: ks. prof. PWT dr hab. Bogdan GIEMZA
ks. prof. dr hab. Krzysztof GÓŹDŹ, KUL

Data obrony pracy doktorskiej 3 lutego 2017 r.

Specjalność: teologia pastoralna

Wstydlivy problem żebractwa, choć nadal obecny w świecie, nie często jest przedmiotem szerszej refleksji naukowej. W tę niemal niezagospodarowaną przestrzeń debaty naukowej wpisuje się praca ks. Dariusza Kruczyńskiego. W rozdziale pierwszym zatytułowanym „Żebractwo na tle ubóstwa i wykluczenia społecznego w Polsce” przybliżone zostały negatywne skutki transformacji społeczno-politycznej w Polsce, a także wpływ patologii społecznych na kryzys rodziny w Polsce oraz zjawisko żebractwa we współczesnych polskich uwarunkowaniach. W rozdziale drugim dokonana została charakterystyka procederu żebractwa w Polsce poprzez przybliżenie następujących rodzajów żebractwa: 1) żebractwo stacjonarne; 2) żebractwo tradycyjne; 3) żebractwo indywidualne; 4) żebractwo rodzinne; 5) żebractwo korporacyjne. Rozdział trzeci, noszący tytuł „Analiza zjawiska żebractwa w diecezji ełckiej w kontekście miejscowych uwarunkowań z uwzględnieniem badań własnych”, obok charakterystyki lokalnych uwarunkowań społecznych zawiera wyniki analiz fenomenu żebractwa w parafiach diecezji ełckiej. Dzięki przeprowadzonym badaniom stało się możliwe oszacowanie i opisanie skali problemów związanych w praktyką żebractwa na tym terenie. W rozdziale czwartym – „Pomoc osobom żebrzącym w diecezji ełckiej” – zawarte zostały opisy różnych rodzajów działań podejmowanych przez Kościół w służbie osobom potrzebującym. W zakończeniu znalazły się także wnioski i postulaty pastoralne.

Mgr lic. Justyna MAJEWSKA

Antropologiczne podstawy koncepcji doświadczenia mistycznego w pismach Mieczysława Gogacza

Promotor: ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz STĘPIEŃ

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Jarosław BABIŃSKI
prof. UKW dr hab. Krzysztof KALKA

Data obrony pracy doktorskiej 17 stycznia 2017 r.

Specjalność: teologia dogmatyczna

Osoba Mieczysław Gogacza, zasłużonego profesora Akademii Teologii Katolickiej w Warszawie, należy do grona najwybitniejszych polskich filozofów XX w., którego dorobek naukowy będzie zapewne przedmiotem wielu badań. Znaczący wkład w refleksję na tym polu stanowi rozprawa doktorska Justyny Majewskiej. Pierwszy rozdział pracy „Filozoficzna antropologia Mieczysława Gogacza jako próba rozwinięcia koncepcji św. Tomasza z Akwinu” zawiera analizę koncepcji człowieka zaczerpniętej z pism św. Tomasza z Akwinu wskazującą na wkład M. Gogacza. Drugi rozdział „Antropologia filozoficzna jako punkt wyjścia filozofii mistyki” ukazuje związek koncepcji antropologicznych z ujęciem badanej problematyki w dziedzinie mistyki. Trzeci rozdział „Doświadczenie mistyczne jako bezpośrednie poznanie Samoistnego Istnienia” zmierza do ukazania wpływu literatury mistycznej na teorię doświadczenia mistycznego Mieczysława Gogacza.

Ks. mgr lic. Józef ZABŁOCKI

Posłannictwo i duchowość kapelana szpitalnego w świetle literatury teologicznej po Soborze Watykańskim II

Promotor: ks. prof. dr hab. Czesław PARZYSZEK

Recenzenci: ks. dr hab. Jarosław LIPNIAK, PWT Wrocław
ks. prof. dr hab. Czesław RYCHLICKI, UMK

Data obrony pracy doktorskiej 6 marca 2017 r.

Specjalność: teologia duchowości

Posługa sprawowana wobec człowieka chorego w szpitalu zawiera w sobie zarówno wymiar służby miłosierdzia oraz specyficznej duchowości. Refleksji nad tym wymagającym obszarem działalności duszpasterskiej poświęcona została rozprawa doktorska ks. Józefa Zabłockiego. Pierwszy rozdział zawiera opis biblijnych podstaw posłannictwa kapłańskiego. W kolejnym rozdziale autor zajął się doprecyzowaniem tożsamości posługi kapłańskiej, w jej trynitarny rodowodzie, patrocentryczny rysie oraz chrystoformizmie. W trzecim rozdziale ukazane zostały główne zadania kapelana szpitalnego wynikające z posługi słowa, posługi szafarza sakramentów oraz troski duszpasterskiej. Na tej podstawie w rozdziale czwartym dokonane zostało opracowanie zasadniczych cech duchowości kapelana szpitalnego. Ostatni, piąty rozdział posłużył ukazaniu najważniejsze środki owocnego posługiwania kapelana szpitalnego. W zakończeniu dysertacji autor przedstawił wyniki przeprowadzanych badań, a także wskazał zagadnienia, które powinny stać się w przyszłości przedmiotem dalszej refleksji teologicznej.

Ks. mgr lic. Szymon SZEPIETOWSKI

Przygotowanie i realizacja soborowej idei «Participatio actuosa» przez Ruch Liturgiczny w Polsce. Studium liturgiczno-historyczne

Promotor: ks. prof. dr hab. Jacek NOWAK

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Stanisław ARASZCZUK, PWT Wrocław
ks. prof. dr hab. Jan PRZYBYŁOWSKI, UKSW

Data obrony pracy doktorskiej 7 marca 2017

Specjalność: liturgia

Przedmiotem rozprawy ks. Szymona Szepietowskiego stał się rozwój jednej z idei kluczowych idei Ruchu Liturgicznego w Polsce. W rozdziale pierwszym dysertacji „Udział wiernych w liturgii na tle przełomu epok bezpośrednio poprzedzających powstanie ruchu liturgicznego” został nakreślony kontekst historyczny ukazujący przyczyny powstania ruchu liturgicznego. W rozdziale drugim autor przybliżył genezę idei *participatio actuosa* w obrębie Ruchu Liturgiczny w Polsce. W kolejnym rozdziale dokonana została prezentacja realizacji idei czynnego udziału w liturgii przez polski Ruch Liturgiczny w okresie Soboru Watykańskiego II. Rozdział czwarty „Realizacja soborowej idei participatio actuosa w dobie odnowy liturgicznej w Polsce” dokonuje zobrazowania działań mających na celu wprowadzenie do praktyki duszpasterskiej soborowego nauczania o liturgii.

Mgr lic. Paweł WNUK

Święty Józef wzorem powołania mężczyzny, małżonka i ojca w nauczaniu papieży

Promotor: ks. dr hab. Paweł WARCHOŁ

Recenzenci: ks. prof. UKSW dr hab. Grzegorz BARTOSIK
ks. prof. dr hab. Andrzej NAPIÓRKOWSKI, UPJPII

Data obrony pracy doktorskiej 10 marca 2017 r.

Specjalność: mariologia

Nauczanie ostatnich papieży na nowo ożywiło tematykę józefologiczną na gruncie teologii. Rozdział pierwszy rozprawy doktorskiej „Biblijno-antropologiczny wymiar powołania Józefa jako mężczyzny, małżonka i ojca” przybliżyła tę postać w świetle przekazów biblijnych komentowanych przez papieży. W drugim rozdziale autor dysertacji podkreślił eklezjalno-społeczny wymiar powołania św. Józefa w odniesieniu do wspólnoty Świętej Rodziny jak i wobec Kościoła. Rozdział trzeci zawiera charakterystykę duchowości powołania św. Józefa, jako mężczyzny, małżonka i ojca (w porządku duchowym), a także w wymiarze modlitwy i pracy. Ostatni,

czwarty rozdział posłużył do zaprezentowania „Pastoralnego wymiaru powołania św. Józefa”, w którym akcent został położony na ukazanie możliwości wykorzystania postaci św. Józefa w duszpasterstwie osób przygotowujących się do sakramentu małżeństwa, w duszpasterstwie rodzin oraz w duszpasterstwie mężczyzn.

Mgr lic. Alicja ŚWIĘCICKA

Objawienia gietrzwałdzkie a współczesne objawienia maryjne

Promotor: ks. dr hab. Paweł WARCHOŁ

Recenzenci: ks. dr hab. Grzegorz BACHANEK, UKSW
ks. prof. PWTW dr hab. Dariusz GARDOCKI

Data obrony pracy doktorskiej 24 marca 2017 r.

Specjalność: mariologia

Tematyka objawień maryjnych w Kościele jest przedmiotem opracowania wielu autorów i zyskuje szeroki odbiór wśród różnych czytelników. W ten nurt refleksji wpisuje się teologiczno-pastoralna analiza tego fenomenu dokonana w niniejszej rozprawie doktorskiej. Rozdział pierwszy zawiera wprowadzenie w historyczny kontekst objawień w Gietrzwałdzie. W rozdziale drugim omówiony został w sposób krytyczny przebieg objawień w Gietrzwałdzie. W kolejnym rozdziale autorka rozprawy scharakteryzowała pastoralne owoce objawień, polegające na dynamicznym rozwoju kultu i ruchu pielgrzymkowego. Pracę zamyka rozdział czwarty, będący próbą konfrontacji wydarzeń, jakie miały miejsce w Gietrzwałdzie, z innymi objawieniami maryjnymi w La Salette, Lourdes, Fatima oraz Kibeho. W zakończeniu dysertacji znalazło się podsumowanie podjętego namysłu badawczego oraz konkretne wnioski teologiczno-pastoralne.

Mgr lic. Elżbieta Wanda SYPKA

Wizja rozwoju religijnego człowieka w pismach św. Augustyna

Promotor: ks. prof. UKSW dr hab. Marian GRACZYK

Recenzenci: ks. prof. UAM dr hab. Andrzej BOHDANOWICZ
ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław SKOBEL

Data obrony pracy doktorskiej 5 kwietnia 2017 r.

Specjalność: teologia moralna

Współczesna cywilizacja niejednokrotnie zaciera tradycyjne ścieżki rozwoju religijnego człowieka. Z tej racji nie tracą na aktualności opracowania teologiczne odwołujące się do sprawdzonych i uznanych autorytetów w dziedzinie formacji religijnej, a takim jest św. Augustyn. Pierwszy

pracy doktorskiej poświęconej poglądom św. Augustyna zatytułowano „Augustyńskie podstawy rozwoju chrześcijańskiego życia”. Zostały w nim sformułowane kluczowe pytanie: jakie są podstawy rozwoju chrześcijańskiego życia religijnego? Kolejny rozdział „Przeszkody w chrześcijańskim rozwoju religijnym w ujęciu św. Augustyna” zawiera diagnozę, ukazującą przeszkody rozwoju religijnego najpierw na płaszczyźnie życia osobistego człowieka, następnie na płaszczyźnie życia społecznego oraz w błędnych doktrynach religijnych. Zamykający rozprawę rozdział trzeci „Drogi rozwoju chrześcijańskiego życia religijnego według św. Augustyna” zmierza do rozwiązania kluczowej tezy rozprawy. Autorka dysertacji wskazuje w tym wypadku na pięć etapów związanych z rozwojem duchowym człowieka, którymi są: poszukiwanie Boga, nawrócenie, odkrywanie prawd życia religijnego, dążenie do doskonałości oraz otwarcie się na pasterskie działanie Kościoła.

Ks. mgr lic. Tadeusz Stanisław KNUT

Biblijne opowiadanie o mieście i wieży Babel (Rdz 11,1-9) w interpretacji żydowskich pism z okresu Drugiej Świątyni

Promotor: ks. prof. dr hab. Marek PARCHEM

Recenzenci: ks. prof. UG dr hab. Grzegorz SZAMOCKI

ks. prof. dr hab. Mirosław WRÓBEL, KUL

Data obrony pracy doktorskiej 6 kwietnia 2017 r.

Specjalność: teologia biblijna

Symbol wieży Babel należy do kluczowych obrazów obecnych w różnych obszarach kultury, stąd istnieje stała potrzeba podejmowania wieloaspektowej refleksji teologicznej na tym zagadnieniu. Pierwszy rozdział rozprawy zatytułowany „Opowiadanie o mieście i wieży Babel w Księdze Rodzaju (Rdz 11,1-9)” został poświęcony analizie egzegetycznej perykopy z Księgi Rodzaju 11,1-9. Uwagom gramatycznym do tekstu hebrajskiego towarzyszy analiza dotycząca warstw redakcyjnych Rdz 11,1-9. Rozdział drugi – „Interpretacja biblijnego opowiadania o mieście i wieży Babel (Rdz 11,1-9) w literaturze międzytestamentalnej” – skupiony został na zbadaniu aluzji do opowiadania o mieście i wieży Babel występujących w dwóch pismach qumrańskich: w *Regule Wojny* (1QM) oraz w *Pseudo-Danielu* (4Q243; 4Q244). Ostatni, trzeci rozdział nosi tytuł „Przywrócenie jedności, czyli odwrócenie skutków wywołanych pychą ludzi budujących miasto i wieżę Babel (Rdz 11,1-9)”. Autor dokonał w nim syntetycznej prezentacji kluczowego przesłania czterech tekstów, dwóch biblijnych i dwóch należących do

literatury międzytestamentalnej, wyrażających nadzieję na jedność między ludźmi jako odwrotność wobec konsekwencji budowania miasta i wieży Babel (So 3, 9-10; 4Q464; TestJud 25). Jej spełnienie należy odczytywać w opisie Zesłania Ducha Świętego (Dz 2,1-11). W zakończeniu rozprawy znalazło się podsumowanie najważniejszych wątków badawczych.

Ks. mgr lic. Michał Andrzej POLNY

Wychowanie do świadomości chrztu w szkolnym nauczaniu religii na drugim etapie edukacyjnym

Promotor: ks. prof. dr hab. Piotr TOMASIK

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Ryszard CZEKAŁSKI, UKSW
ks. prof. dr hab. Andrzej OFFMAŃSKI, USZ

Data obrony pracy doktorskiej 9 maja 2017 r.

Specjalność: katechetyka

Drugi etap edukacji szkolnej obejmujący klasy IV-VI w programie katechetycznym posiada charakter mistagogiczny. Próba refleksji nad problemem skuteczności realizacji tego celu stanowi podstawowe założenie niniejszej rozprawy. W rozdziale pierwszym zaprezentowane zostało istotna funkcja katechezy, jakim jest inicjacja w życie chrześcijańskie. Rozdział drugi pracy zawiera charakterystykę skutków sakramentu chrztu dokonanej w oparciu o Katechizm Kościoła Katolickiego. Rozdział trzeci zmierza do przybliżenia zasad wychowania chrześcijańskiego. W rozdziale czwartym autor rozprawy przeprowadził analizę dwóch ogólnopolskich programów nauczania religii. Treścią rozdziału piątego stała się próba oceny potencjalnej skuteczności wpływu wychowawczego na uczniów w oparciu o analizowane materiały katechetyczne.

Mgr lic. Katarzyna Agnieszka DANIŁOWICZ

Interpretacja ubioru jako tekstu kulturowego. Perspektywa teologii kultury

Promotor: ks. prof. dr hab. Witold KAWECKI

Recenzenci: dr hab. Anna KAWALEC, KUL
ks. prof. UO dr hab. Marek LIS

Data obrony pracy doktorskiej 9 maja 2017 r.

Specjalność: teologia kultury

Dysertacja doktorska Katarzyny Agnieszki Daniłowicz ma charakter interdyscyplinarny i zajmuje się miejsce na styku teologii oraz nauk zajmujących się w różnych aspektach problematyką kultury ludzkiej. Pierwszy

rozdział rozprawy poświęcony został zagadnieniem o charakterze metodologicznym i historycznym. W rozdziale drugim ukazana została perspektywa antropologiczna oraz teologiczne problematyki związanej z ubiorem. Rozdział trzeci odwołujących się do teorii komunikacji i semiotyki zawiera analizę ubioru jako nośnika znaczeń będących tekstem kultury. W tej części rozprawy dokonane zostało omówienie wniosków z przeprowadzonych badań. Następny rozdział skupiony został wokół pytania o ubiór w przestrzeni wiary. Ostatni, szósty rozdział zawiera charakterystykę przykładowych projektów strojów inspirowanych treściami religijnymi, jakie zostały opracowane poza środowiskiem kościelnym.

Mgr lic. Marta KOŁODZIEJCZYK

Motyw Krzyża w twórczości Gustawa Herlinga-Grudzińskiego. Studium teologiczno-literackie

Promotor: ks. prof. dr hab. Henryk SEWERYNIAK

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Łukasz KAMYKOWSKI, UPJPII
ks. dr hab. Paweł KIEJKOWSKI, UAM

Data obrony pracy doktorskiej 11 maja 2017 r.

Specjalność: teologia fundamentalna

Dysertacja, poświęcona analizie motywów pasyjnych w twórczości wybitnego polskiego pisarza Gustawa Herlinga-Grudzińskiego składa się z pięciu rozdziałów. W rozdziale pierwszym bazując na danych biograficznych pisarza oraz jego wspomnieniach ukazana została droga krzyżowa Chrystusa, w którą pisarz włączył konkretne postacie historyczne, a wśród nich i siebie samego. W rozdziale drugim konkretne doświadczenie krzyża została odniesione do ludzi dotkniętych przez los, kalek, opuszczonych, ofiar przemocy. Rozdział trzeci zawiera przedstawienie ikonografii pasyjnej obecnej w opowiadaniach pisarza w formie licznych krucyfiksów, krzyży przydrożnych, nagrobnych czy noszonych na szyi. W kolejnym, czwartym rozdziale nakreślony został dramat zła jako przyczyna pasji spersonalizowany w bohaterach jego dzieł literackich. Ostatni, piąty rozdział przybliży problem Boga, który w osobie Ukrzyżowanego uczestniczy w misterium ludzkiego cierpienia. Na końcu pracy znajduje się aneks, zawierający zdjęcia pisarza oraz wybrane reprodukcje.

Mgr lic. Kinga Anna CYBULSKA

Kształtowanie postaw społecznych konsumentów we współczesnych strategiach komunikacji marki. Aspekty etyczno-moralne i prawne

Promotor: prof. UKSW dr hab. Piotr DRZEWIECKI

Recenzenci: prof. UKSW dr hab. Monika PRZYBYSZ

ks. dr hab. Jarosław WOŹNIAK, KUL

Data obrony pracy doktorskiej 9 czerwca 2017 r.

Specjalność: teologia środków społecznego przekazu

Dynamiczne zmiany w świecie rynku, który próbuje generować stałą potrzebę konsumpcji, są wyzwaniem cywilizacyjnym, a w tym także etycznym i teologicznym. Badanie wpływu konkretnych strategii marketingowych na postawy konsumentów stało się przedmiotem badawczym niniejszej rozprawy doktorskiej. Pierwszy rozdział „Współczesny polski konsument – zagrożenia, ewolucja i typologia” zawiera obraz współczesnego polskiego konsumenta, który na przestrzeni ostatnich dziesięcioleci przechodzi rodzaj „ewolucji”. Jednym z czynników wpływających na zachowania konsumenckie są zagrożenia, z którymi się styka na co dzień. Kolejny rozdział rozprawy „Ochrona i edukacja konsumentów” nawiązuje do przedstawionych wcześniej zagrożeń, z jakimi może spotkać się konsument, oraz wskazuje na sposoby wspierania konsumentów przez czynniki instytucjonalne i pozainstytucjonalne. W rozdziale trzecim „Współczesne strategie komunikacji marki” został przybliżony sposób budowania marki oraz mechanizmów oddziaływania na konsumenta. Ostatni, czwarty rozdział rozprawy „Nauczanie Kościoła Katolickiego w odniesieniu do odpowiedzialnej konsumpcji przedsiębiorczości” zawiera prezentację oceny etycznej i prawnej działań stosowanych przez przedsiębiorców, twórców reklam, a także postaw konsumentów.

Ks. mgr lic. Piotr JAROSIEWICZ

Formacja osób uczestniczących w egzorcyzmach na podstawie Rytuału rzymskiego «Egzorzczmy i inne modlitwy błagalne»

Promotor: ks. prof. dr hab. Jacek NOWAK

Recenzenci: ks. dr hab. Jarosław SUPERSON, UPJPII

ks. prof. KUL dr hab. Tadeusz SYCZEWSKI

Data obrony pracy doktorskiej 20 czerwca 2017

Specjalność: liturgia

Problematyka egzorcyzmów stała się od pewnego czasu przedmiotem zainteresowania przedstawicieli świata nauki oraz szeroko rozumianej kultury. Rozprawa doktorska ks. Piotra Jarosiewicza wpisuje się w nurt refleksji teologicznej nad tym zagadnieniem. Pierwszy rozdział dysertacji ma charakter wprowadzający w założenia teologiczno-pastoralno-biblijne

do egzorcyzmów w Rytuale rzymskim. W rozdziale drugim „Rola i zadania egzorcysty” zostały omówione zagadnienia: istota egzorcyzmów w świetle nauki i praktyki liturgicznej Kościoła Katolickiego; przymioty i cechy kapłana egzorcysty; specyfika posługi osób uczestniczących w egzorcyzmach. Trzeci rozdział „Formacja osób duchownych związanych z egzorcyzmami” zawiera odniesienia do dokumentów Kościoła związanych z formacją kandydatów do kapłaństwa oraz formacją stałą kapłanów. Ostatni rozdział „Formacja osób wspomagających posługę egzorcysty” podejmuje problem potrzeby wspierania osób świeckich towarzyszących kapłanom podczas obrzędów egzorcyzmów.

Ks. mgr lic. Joseph Jilong GOTUS

Suicide and Terrorism: The Case of Samson in the Bible and Its Evaluation in Biblical Scholarship and Moral Theology

Promotor: ks. prof. UKSW dr hab. Bartosz ADAMCZEWSKI

Recenzenci: ks. prof. PWTW dr hab. Piotr KASIŁOWSKI

ks. prof. KUL dr hab. Sławomir NOWOSAD

Data obrony pracy doktorskiej 21 czerwca 2017

Specjalność: teologia moralna

Współczesne oblicze terroryzmu, gdzie aprobeuje się śmierć samobójczą w celu zabicia jak największej liczby wrogów, domaga się analizy w perspektywie teologiczno-moralnej. Wysiłek jej podjęcia znalazł się u podstaw prezentowanej rozprawy. Jej pierwszy rozdział poświęcony został ogólnemu nakreśleniu kwestii samobójstwa, w tym również eutanazji. W dalszej części poruszone zostało zagadnienie terroryzmu, a w tym kontekście przykład biblijnego Samsona. Następny rozdział eksplikuje przyczyny oraz konsekwencje globalnego terroryzmu z uwzględnieniem społeczeństwa nigeryjskiego. Rozdział trzeci zawiera omówienie zjawiska samobójstwa i terroryzmu na kartach Biblii. W czwartym rozdziale podjęta została analiza przypadku Samsona z Księgi Sędziów, w tym próba wypracowania oceny moralnej jego ostatniego czynu. Zamykający pracę rozdział piąty zawiera spojrzenie teologicznomoralne na kwestię samobójstwa i terroryzmu, w tym również moralną ocenę terroryzmu z punktu widzenia doktryny katolickiej uwzględniając różnice stanowisk innych religii, zwłaszcza islamu oraz afrykańskich tradycji religijnych.

S. mgr lic. Barbara Dorota BARYLAK

Niewiasta z Ap 12 jako obraz Kościoła pielgrzymującego i prześladowanego

Promotor: ks. prof. dr hab. Janusz KRĘCIDŁO

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Marian KOWALCZYK, UKSW
ks. dr hab. Stanisław WITKOWSKI, UPJPII

Data obrony pracy doktorskiej 21 czerwca 2017

Specjalność: mariologia

Obraz Niewiasty apokaliptycznej posiada ważne miejsce w teologii biblijnej oraz dla interpretacji współczesnych dziejów Kościoła. W pierwszym rozdziale rozprawy doktorskiej dokonana została analiza egzegetyczna fragmentu Apokalipsy św. Jana, która pozwoliła uzasadnić interpretację obrazu „Niewiasty obleczonej w słońce” w odniesieniu do Kościoła oraz do Maryi. Rozdział drugi „Cierpienia i zwycięstwo Syna *Niewiasty* – Mesjasza drogą Kościoła (Ap 12)” przybliży złożoną rzeczywistość Kościoła łącząc ją z identyfikacją mesjańskiego *Potomka – Syna Niewiasty*. W tym kontekście doświadczeniem cierpienia objęta także cała Trójca Święta. W rozdziale trzecim zostały przedstawione prześladowania Niewiasty i reszty jej potomstwa, co ma odnosić się do cierpień i zmagania Kościoła wszystkich czasów.

Ks. lic. mgr Ashenafi Yonas ABEBE

Personalistyczna koncepcja teologii kultury według Czesława Stanisława Bartnika,

Promotor: ks. prof. dr hab. Bogumił GACKA

Recenzenci: ks. prof. dr hab. Krzysztof GÓŹDŹ, KUL
ks. dr hab. Robert SKRZYPCZAK, PWTW

Data obrony pracy doktorskiej 21 czerwca 2017

Specjalność: teologia kultury

Koncepcja personalizmu w teologii należy wciąż do bardzo nośnych idei podejmowanych przez współczesnych teologów w różnych obszarach kulturowych. Jej autorem jest ks. prof. Czesław Bartnik, którego myśl stała się przedmiotem refleksji w pracy doktorskiej ks. Ashenafi Yonasa Abebe. Jego badania skupione zostały wokół dwóch zasadniczych kwestii: opisie systemu personalizmu uniwersalistycznego (rozdział pierwszy dysertacji) oraz prezentacji teologii kultury w rozumieniu ks. prof. Cz. Bartnika (rozdział drugi). Na tych dwóch zagadnieniach oparte zostały dalsze poszukiwania autora związane inkulturacją wiary (rozdział trzeci) i ewangelizacją kultury (rozdział czwarty) podejmowane w kluczu personalistycznym. Próba

ukazanie korelacji pomiędzy inkulturacją wiary a ewangelizacją kultur jest kluczowym problemem badawczym rozwiązywanym w dysertacji przez ks. A. Y. Abebe. W podsumowaniu autor wskazuje na prymat ewangelizacji osoby przed inkulturacją wiary.

4. Tytuł zawodowy magistra uzyskali w czerwcu:

Adrianna ARDANOWSKA, *Możliwość współpracy katechety z rodzicami w świetle poradników dla rodziców młodzieży gimnazjalnej*; Paweł BA-BECKI, *Troska o moralne i duchowe życie narodu w nauczaniu ks. Jerzego Popiełuszki na podstawie jego kazań z ostatnich dziesięciu lat życia*; Kinga BAŁUT, *Zjawisko opętania demonicznego w kinematografii na podstawie wybranych filmów firmy Warner Bros*; Joanna BANASIAK, *Sportowiec w reklamie. Kreowanie wizerunku medialnego na przykładzie polskich i zagranicznych zawodników*; Anita BŁASZCZAK, *Obraz współczesnej rodziny latynowskiej. Analiza przykładów na podstawie seriali telewizyjnych produkcji Ameryki Łacińskiej w latach 2010-2016*; Emilia BORKOWSKA, *Komunikacja za pośrednictwem portalu Facebook a relacje interpersonalne na podstawie badań własnych wśród młodzieży licealnej*; Sylwia CYBUL, *Portrety afrykańskich kobiet ukazane w reportażach Martynty Wojciechowskiej*; Marcin CYGAN, *Współczesne dewiacje seksualne jako zagrożenie relacji interpersonalnych. Studium moralno-społeczne w świetle wybranej literatury przedmiotu*; Jolanta CZAPSKA, *Koncepcja świętości małżeństwa w Ef 5,21-33*; Agnieszka DĄBEK, *Kreowanie wizerunku w polskich mediach społecznościowych na przykładzie Jarocin Festiwal w latach 2011-2016*; Artur ELCESER, *Duchowość liturgii w nauczaniu kardynała Josepha Ratzingera*; Sara FISZER, *Charakterystyka dziennikarstwa śledczego w Polsce na przykładzie twórczości Wojciecha Smulińskiego, Mariana Maciejewskiego i Mariusza Zielke*; Małgorzata FOLARON, *Małżeństwo i rodzina jako powołanie do życia w miłości. Studium moralnowychowawcze w świetle nauczania papieża Franciszka*; Magdalena FRANKIEWICZ, *Formacja sumienia w literaturze teologiczno-pedagogicznej*; Magdalena FRINDT, *Techniki SEO w praktyce dziennikarzy internetowych i specjalistów ds. Public Relations – analiza jakościowa metodą wywiadu pogłębionego*; Piotr GAWRYSZEWSKI, *Ks. dr hab. Antoni Kurek OMI – praca naukowa i dydaktyczna*; Dagmara GŁOWACKA, *„O ludziach i rzeczach zwykłych, małych, jak najmniejszych”*. *Tematy wiodące w felietonistyce Joanny Szczepkowskiej*; Artur GÓRSKI, *Wizerunek Polskiej Ligi Futbolu*

Amerykańskiego w mediach społecznościowych w latach 2012-2015; Gabriela GÓZDŹ, Obraz Rosji i Rosjan w polskiej blogosferze w latach 2012 -2017; Daniel HERMANOWSKI, Współczesny fenomen „Żołnierzy wyklętych” w polskich mediach społecznościowych po 2010 r.; Paula HLEBOWICZ, Product placement we współczesnych grach komputerowych na przykładzie Fifa i Need for Speer; Iwona JANIAK, Teologia i znaczenie szkaplerza we współczesnych publikacjach Zakonu Karmelitów Bosych w Polsce; Wiktoria JANKOWSKA, Promocja jeździectwa w mediach w latach 2000-2015; Magdalena JEŻAK-ŚMIGIELSKA, Rzetelność dziennikarska w wybranych programach publicystycznych TVP w świetle standardów etycznych mediów; Natalia KICMACH, Środki perswazji w reklamie telewizyjnej dla dzieci na przykładzie polskich kampanii reklamowych w latach 2016-2017; Agata KISŁO, Wizerunek medialny Pawła Kukiza w polskich tygodnikach opinii na podstawie kampanii prezydenckiej 2015 r.; Agnieszka KLEIN, Posoborowa mariologia w teologii niemieckiej; Aleksandra KLIMEK, Teologia aktu małżeńskiego w świetle książki ‚Miłość i odpowiedzialność’ Karola Wojtyły; Mateusz KONWERSKI, Niemoc twórcza jako stan kryzysu osoby w filmach Paolo Sorrentino ‚Wielkie Piękno’ i ‚Młodość’; Michalina KOSIOREK, Asceza jako katechetyczna odpowiedź na wyzwanie konsumpcjonizmu w nauczaniu Jana Pawła II; Ewelina KOŚKA, Odchodzenie od wiary jako problem i zadanie nowej ewangelizacji. Studium moralno – pastoralne; Weronika KRUPA, Zjawisko wielokulturowości w polskiej apologii współczesnej; Agnieszka KURZYŃSKA, Analiza porównawcza exposé Ewy Kopacz i Beaty Szydło w dziennikarskim przekazie Gazety Wyborczej oraz Do Rzeczy; Jerzy LACHOWIECKI, Troska Kościoła o osoby niepełnosprawne w świetle nauczania Jana Pawła II; Monika LENDER, Obraz świętości kobiet na przykładzie polskich i zagranicznych filmów fabularnych z lat 2000-2015; Agnieszka LESZCZYŃSKA, Teologia próby na podstawie historii wędrówki Izraelitów przez pustynię; Kinga LIS, Skandal jako narzędzie autokreacji celebrytów w mediach społecznościowych na wybranych przykładach. Studium etyczno medioznawcze; Joanna LITWIN, Problematyka rozgłośni katolickich we współczesnej Polsce na przykładzie Radia eM Kielce; Anna MACHIŃSKA, Apologia chrześcijańska a dysfunkcje współczesnych środków społecznego przekazu w Polsce. Koncepcja biskupa Adama Lepy; Brygida MAJCHRZAK, Małżeństwo w zamyśle Boga Stwórcy w ujęciu „Familiaris Consortio” Jana Pawła II; Krzysztof MALIK, Zbawczy sens cierpienia w orędziach Jana Pawła II i Benedykta XVI na Światowy Dzień Chorego; Magdalena MUCHA, Znaczenie rodziny

wielodzietnej w wychowaniu do życia chrześcijańskiego w świetle polskiej literatury teologicznej po Soborze Watykańskim II; Magdalena MURAWSKA, *Izrael w polskim reportażu współczesnym*; Aleksandra NOYSZEWSKA, *Odpowiedzialność osobista w aspekcie wpływu wartości wiary na człowieka i świat w świetle literatury polskojęzycznej na przełomie XX i XXI wieku*; Anna OLSZAK, *Apologia pro vita sua w twórczości publicystycznej Joanny Szczepkowskiej*; Jolanta OSTROWSKA, *Wpływ prasy lokalnej na wybory samorządowe w 2014 roku w powiatach: bielskim, hajnowskim i siemiatyckim*; Pamela PAMUŁA, *Życie małżeńskie w ujęciu św. Pawła (1 Kor 7, 1-9)*; Patrycja PIASKOWSKA, *Alkoholizm i narkomania jako zagrożenia dla współczesnej rodziny w świetle literatury teologiczno-moralnej*; Katarzyna PYREK, *Wizerunek rodziny w prasie polskiej okresu stalinowskiego (1950-1955) na podstawie czasopism „Przyjaciółka”, „Świerszczyk” i „Przekrój”*; Katarzyna RASIŃSKA, *Antropologiczne zaburzenia ontycznej struktury w wybranych programach reality show*; Agnieszka ROMANOWSKA, *Obraz sekt we współczesnej kinematografii zagranicznej w latach 1976-2014*; Sebastian ROJEK, *Rola społeczno-kulturowa telewizji internetowej na przykładzie kanału MaxTv. Wybrane wydarzenia*; Ewa ROSA, *Wyzwania i problemy stojące przed Kościołem w Afryce na podstawie pierwszej pielgrzymki Jana Pawła II na kontynent afrykański*; Urszula RYBAK, *Sens cierpienia człowieka w świetle Księgi Hioba i Listu Apostolskiego Świętego Jana Pawła II „Salvifici Doloris”*; Arleta SASS, *Historia parafii pw. św. Marii Magdaleny w Sońnicy w latach 1954-2014*; Katarzyna SAWICKA, *Koncepcja mody Barbary Hoff w świetle jej felietonów w „Przekroju” w latach 1954-1981*; Magda STELMACH, *Spoleczna rola pierwszej damy w wybranych tytułach prasowych na przykładzie Jolanty Kwaśniewskiej i Agaty Dudy*; Magdalena SITEK; *Problem zła w polskojęzycznych publikacjach teologicznych XXI w.*; Ilona STACHURA, *„Kobiety sukces” na podstawie polskich reklam telewizyjnych w latach 2010-2015*; Anna SZKOPIEC, *Historia Szkół Sióstr Nazaretanek w Kaliszu w latach 1990-2015*; Julia SZKUTNIK, *Fenomen teatralizacji życia. Przykłady, analiza, ocena*; Agnieszka TRUSZKOWSKA, *Ocena eutanazji i rezygnacji z uporczywej terapii. Studium teologicznomoralne w świetle posoborowego nauczania Kościoła*; Marina VOLCIOU, *Wiara, nadzieja i miłość w życiu i pismach błogosławionego Edmunda Bojanowskiego*; Urszula WILK, *Matka Boga w listach świętego Alojzego Orione do Rodziny Oriońskiej*; Patrycja ZAKRZEWSKA, *Motywacyjna rola wartości na podstawie Diagnostyki Społecznej w latach 1992-2015*; Lilianna ZYCH,

Kompetencje katechety w nauczaniu dzieci niepełnosprawnych intelektualnie w stopniu umiarkowanym w szkole podstawowej w oparciu o dokumenty katechetyczne Kościoła i literaturę przedmiotu; Dominika ZYGMUNT, Wspieranie kampanii społecznej „Różowa wstążka” przez wybrane marki w ujęciu etycznym.

III. REFERATY I WYKŁADY PRACOWNIKÓW NAUKOWYCH WYDZIAŁU TEOLOGICZNEGO UKSW. UDZIAŁ W SYMPOZJACH I ZJAZDACH.

Ks. prof. UKSW dr hab. Bartosz ADAMCZEWSKI: 24 I – Warszawa (UW), Konferencja Epos: Od Homera do George’a R. R. Martina, referat *Echa eposów homeryckich w Ewangeliach kanonicznych;*

Ks. prof. UKSW dr hab. Jarosław BABIŃSKI: 2 VI – Katowice (UŚ), Konferencja „Miłość i erotyzm w kulturze”, referat „Religijność w erotyzmie – erotyzm w religijności”. *Koncepcja miłości ks. Franciszka Sawickiego.*

Ks. dr hab. Grzegorz BACHANEK: 15 III – Toruń (UMK), IV Ogólnopolska Konferencja Naukowa Prawo naturalne wobec wyzwań współczesności, referat *Znaczenie prawa naturalnego we współczesnym świecie według J. Ratzingera/Benedykta XVI; 3 IV – Warszawa (UKSW),* Ogólnopolska Konferencja naukowa „Stefan Wyszyński wobec oporu społecznego i opozycji 1945-1981”, referat *Pobożność maryjna a opór społeczny – refleksja na podstawie nauczania prymasa Stefana Wyszyńskiego; 11 V – Bydgoszcz (UKW), Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Dobre i złe sąsiedztwa. Obce – nasze – inne”, referat *Problematyka sąsiedztwa w kulturze XIX wieku w świetle pamiątek Ewy Felińskiej; 16 V – Lwów (Ukraina), Institute of Religious Studies, Lviv Museum of the History of Religion, Międzynarodowa Konferencja Naukowa «Історія релігій в Україні», referat *Saint Zygmunt Szczęsny Feliński and the problems of the Polish-Ukrainian reconciliation.***

Ks. prof. dr hab. Krzysztof BARDSKI: 24 IV – Toruń (UMK), Konferencja “Towards a Biblical Thomism: Aquinas and the Renewal of Biblical Theology”, referat „*Allegoriae in Universam Sacram Scripturam*” attributed to Garnier of Langres as a pre-thomistic „summa symbolorum”;

6 V – Szczecin (USz), Międzynarodowa Konferencja Biblijna „Biblia uwiłkana w przemoc”, referat *Simboli biblici di violenza nell’interpretazione cristiana medievale*; **16 V – Warszawa (UKSW)**, XI Ogólnopolska Konferencja Interpretacja Pisma św. „Księga Sofoniasza – orędzie, interpretacja i recepcja”, referat *Grzech i świętość Kościoła w Komentarzu św. Hieronima do księgi Sofoniasza*.

Ks. prof. dr hab. Roman BARTNICKI: 11 III – Warszawa (UKSW), Konferencja „Idźcie i głosście”, referat *Orędzie Jezusa Chrystusa w Ewangeliach*.

Ks. dr Waldemar BARTOCHA: 20 IV – Toruń (UMK), Konferencja Benedykt XVI i liturgia, referat *Biskup i liturgia w eklezjologii komunii Josepha Ratzingera/Benedykta XVI*.

Ks. prof. UKSW dr hab. Grzegorz BARTOSIK: 28 IV – Warszawa (UKSW), Conferenza Internazionale Percezione dell’Esortazione Apostolica “Amoris laetitia”. Cura pastorale delle famiglie nel mondo attuale: accompagnare e discernere, referat *Percezione dell’esortazione apostolica „Amoris laetitia” dal punto di vista del Mariologo*.

Ks. dr Rafał BEDNARCZYK: 24 V – Płock, Mazowieckie Kuratorium Oświaty, Konferencja „Wspólnie tworzymy dobrą szkołę”, referat „Obraz jako nośnik przekazu nauczania religijnego wczoraj”; **25 V – Warszawa (UKSW)**, Konferencja „Religijność cyfrowych tubylców”, referat *Wyzwania religijnego wychowania cyfrowych tubylców*.

Prof. UKSW dr hab. Piotr DRZEWIECKI: 31 V – Warszawa (UKSW), II Konferencja Naukowa „Edukacja Medialna 2.0”, referat *Edukacja medialna w naukach o mediach i teologicznych*.

UKSW dr hab. Wojciech KLUJ: 24 II – Warszawa (UKSW), Konferencja “Religious Plurality and Religious Identity”, referat *General Chapter as a tool to give directions to the multicultural religious Congregation*; **25 IV – Głogów**, Akademia im. Jakuba z Paradyża w Gorzowie Wielkopolskim, XI Ogólnopolska Konferencja Interdyscyplinarna „Język. Religia. Tożsamość”, referat *Czy tłumaczenie tekstu natchnionego jest również natchnione? Przypadek Septuaginty*.

Mgr lic. Tomasz KNECHT: 9 V – Stalowa Wola (KUL), Konferencja „Sport i turystyka, a współczesne społeczeństwo”, referat *Rola edukacji medialnej w kształtowaniu odpowiednich postaw społecznych wśród odbiorców widowisk sportowych*; **19 V – Warszawa (UW)**, II Konferencja Analiz Medioznawczych „Pokoleniowe spojrzenie na media”, referat *Studenci i ich telewizje. Przedstawiciele pokolenia Y wobec telewizji tradycyjnej, on-line i społecznościowej*; **31 V – Warszawa (UKSW)**, II Konferencja Naukowa „Edukacja Medialna 2.0”, referat *Wykorzystanie badania pn. „Pokolenie Y i konsumowanie telewizji” w edukacji medialnej i kształceniu akademickim*.

Ks. prof. dr hab. Janusz KRĘCIDŁO: 11 III – Warszawa (UKSW), Konferencja „Idźcie i głoscie”, referat *„Nie posłał mnie Chrystus bym chrzczył, lecz abym głosił Ewangelię” (1 Kor 1,17). Rozwój Pawłowej argumentacji w 1 Kor 1,10-17*; **22 III – Warszawa (UKSW)**, Konferencja „Oblicze Boże. Teologia, ikonografia, duchowość” referat *Oblicze Boże w Starym Testamencie*; **25 IV – Toruń (UMK)**, Konferencja „Towards a Biblical Thomism. Thomas Aquinas and a Renewal of Biblical Theology”, referat *Aquinas’ exegetical mastery in Super Evangelium S. Joannis Lectura. A case study of John 21*.

Prof. UKSW dr hab. Anna KUŚMIREK: 11 III – Warszawa (UKSW), Konferencja „Idźcie i głoscie”, referat *Będziecie moim świadkami w Jerozolimie, w całej Judei, w Samarii i aż po krańce ziemi (Dz 1,8). Perspektywa geograficzna misji pierwszych chrześcijan*; **20 III – Lublin (KUL)**, Konferencja „Gniew Boga i gniew człowieka w Piśmie Świętym”, referat *Wychwalam Cię, Panie, bo rozgniewałeś się na mnie, lecz Twój gniew się uśmierzył i pocieszyłeś mię! (Iz 12,1) – motyw gniewu Bożego w księgach proroków wielkich*; **14 IV – Warszawa (UKSW)**, Konferencja „Jerusalem as the Text of Culture”, referat *The Role of Jerusalem in the Targumic Tradition*; **17 V – Warszawa (UKSW)**, Konferencja „Księga Ozeasza – orędzie, interpretacja i recepcja”, referat *Wersja aramejska Księgi Ozeasza*.

Dr Małgorzata LASKOWSKA: 17 V – Czechy, International Scientific Conference European Pedagogy, referat *Gossiping in the social media as a barrier in becoming competent and ethical communicator*; **8 VI Florencja (Włochy)**, International Scientific Conference “The Future of Education”, referat *Communicative Competence And Ethical Competence As The Key Competencies For The Successful Future Education International Scientific Conference The Future of Education*.

Ks. dr Rafał LEŚNICZAK: 7 III – Łódź (UŁ) Konferencja „Tematyczne odmiany dziennikarstwa”, referat *Rola tożsamości i stereotypów w komunikacji religijnej*; 10 V – Lublin (UMCS), Konferencja „Politologia religii”, referat *Wizerunek prasowy zgromadzeń zakonnych w perspektywie teorii socjologii stosunków społecznych Maxa Webera*; 19 V – Łódź, Oddział Łódzki Polskiego Towarzystwa Nauk Politycznych, referat *Wykorzystanie teorii komunikowania średniego zasięgu (middle range theories of communication) w komunikowaniu politycznym*; 23 V – Łódź (UŁ), Konferencja „Media a dyktatura II. Funkcjonowanie mediów w krajach demokratycznych i niedemokratycznych”, referat *Znaczenie wybranych teorii średniego zasięgu dla procesów komunikowania politycznego w państwach tzw. „dojrzałej demokracji”. Szanse i zagrożenia – studium wybranych przypadków*; 30 V – Łódź (UŁ), Ośrodek Badawczy Myśli Chrześcijańskiej Uniwersytetu Łódzkiego na Wydziale Filologicznym, referat *Udział zgromadzeń zakonnych w procesach komunikowania politycznego. Refleksje medioznawcze i politologiczne*.

Ks. dr hab. Waldemar LINKE: 11 V – Warszawa (UKSW), Ogólnopolska Konferencja „Państwo, Religia, Kultura – Chrześcijaństwo i Islam w społeczeństwie XX i początku XXI wieku”, referat *Biblia jako Żywe i Objawione Słowo w życiu chrześcijanina*; 27 V – Gdańsk, Gdańskie Seminarium Duchowne, Międzynarodowa Konferencja Naukowa „Troska o tożsamość religijną”. Colloquia Gedanensia IX, referat *Tożsamość judejska i izraelska w Dn 13*.

Prof. UKSW dr hab. Grzegorz ŁĘCICKI: 11 V – Katowice, Uniwersytet Ekonomiczny, Konferencja „Media w rodzinie w perspektywie społeczno-pastoralnej”, referat *Telewizja w rodzinie: szanse, zagrożenia, wyzwania*.

Ks. dr Krzysztof MARCYŃSKI: 17 V – Czechy, International Scientific Conference European Pedagogy, referat *Gossiping in the social media as a barrier in becoming competent and ethical communicator*; 8 VI Florencja (Włochy), International Scientific Conference “The Future of Education”, referat *Communicative Competence And Ethical Competence As The Key Competencies For The Successful Future Education*.

Dr Anna MIOTK: 25 II – Kraków (UJ), Konferencja „Człowiek Zalogowany”, referat *Popularność i użytkownicy serwisów randkowych w polskim internecie*; 8 III – Warszawa (UKSW), Konferencja „Nowe trendy w Public Relations w instytucjach niepublicznych”, referat *Wykorzystanie danych wewnętrznych w kształtowaniu działań promocyjnych organizacji niepublicznej*; 21 IV – Rzeszów, Kongres Profesjonalistów PR – panel naukowy, referat *Czy kryzys w mediach społecznościowych to prawdziwy kryzys?*; 25 IV – Gdańsk, Project Management Institute – Gdansk Branch, New Trends in Project Management Conference 2017, referat *PM and PR – what can we learn from each other?*; 26 IV – Poznań (UEP), Seminarium SKN Estymator i Katedry Statystyki Uniwersytetu Ekonomicznego w Poznaniu, referat *Pomiar widowni internetowej – badania Gemius/PBI*; 28 IV – Falenty, European Christian Internet Conference „Internet as public space extended reality and public theology”, referat *Preach to all everywhere and by all means*; 12 V Łódź (UŁ), Konferencja „Creative Vibes”, referat *Hakowanie wzrostu – analityka online w służbie kreatywnego marketingu*; 16 V – Warszawa (UW), Konferencja „Nauka o informacji (informacja naukowa) w okresie zmian”, referat *Badania audytorium mediowego jako źródło informacji pozwalającej podejmować lepsze decyzje biznesowe w zmieniającym się środowisku internetowym*; 19 V – Warszawa (UW), II Konferencja Analiz Medioznawczych „Pokoleniowe spojrzenie na media”, referat *Generacje w Internecie*; 24 V – Kraków (UPJPII), IX Konferencja Naukowa Etyka Mediów, referat *Witajcie w świecie postprawdy. Czy internet może być nadal źródłem wiarygodnych informacji?*; 25 V – Warszawa, Polskie Stowarzyszenie Public Relations, Konferencja “PSPR Day”, referat *Koniec PR, jaki znamy*; 1 VI – Kraków, Uniwersytet Ekonomiczny w Krakowie, 9th International Scientific Conference, referat *New PR – How Technology Influenced Business Communication*; 1 VI – Kraków (Ignatianum), Konferencja „Postprawda w dyskursie publicznym”, referat *Niebieski wieloryb czy to ssak czy ryba? O zjawisk fake news w Polsce*.

Ks. dr hab. Norbert MOJŻYN: 17 V – Tarnów (UPJPII), Konferencja „Patriotyzm – dobrze pojęta miłość Ojczyzny”, referat *Kultura nośnikiem patriotyzmu*.

Ks. prof. UKSW dr hab. Leon NIEŚCIOR: 11 V – Warszawa (UKSW), Konferencja „Chrzest Polski w świetle konwersji starożytnych narodów”, referat *Apostolstwo św. Wojciecha na tle poprzedników*; 20 VI – Warszawa

(UKSW), Konferencja „Miłość własna (filautía) w nauce starożytnych pisarzy greckich”, referat *Arystoteles i poprzednicy o przyjaźni ze sobą samym*.

Ks. prof. dr hab. Marek PARCHEM: 16 V – Warszawa (UKSW), XI Ogólnopolska Konferencja Interpretacja Pisma św. „Księga Sofoniasza – orędzie, interpretacja i recepcja”, referat *Księga Sofoniasza w Qumran*.

Ks. dr hab. Dariusz PATER: 9 I – Szczyrk, Zimowa Szkoła Sportów Wodnych, Ratownictwa, Rekreacji i Rehabilitacji w Wodzie, referat *Odzyskanie zdrowia jako proces integralny*; **14 I – Kraków**, Dom Towarzystwa Lekarskiego Krakowskiego, Konferencja „Ból i cierpienie”, referat *Duchowe cierpienie osób z DDA*; **22 IV- Warszawa (UKSW)**, VI Konferencja Służby Zdrowia Ból i cierpienie-ognisko światła i ciemności. Zaburzenia psychiczne, referat *Destrukcyjna miłość źródłem bólu i cierpienia człowieka*.

Dr hab. Aldona PIWKO: 19 I - Warszawa (UKSW), Konferencja 500 lat Reformacji – Katolicy i Luteranie razem wobec współczesności, referat *Dialog międzyreligijny jako wyzwanie współczesności*; **14 III – Toruń**, XXIV edycja Międzynarodowego Forum Gospodarczego. Sesja naukowa „Bezpieczeństwo kulturowe jako element innowacyjności w Unii Europejskiej”, referat *Problem różnorodności kultur w Europie – charakterystyka kulturowa społeczeństwa muzułmańskiego Bliskiego Wschodu*.

Ks. prof. dr hab. Jan Kazimierz PRZYBYŁOWSKI: 22 IV – Stare Miasto k. Konina, Konferencja „Miłosierdzie i miłość społeczna”, referat *Pastoralne przesłanie encykliki „Dives in misericordia”*; **7 VI – Warszawa (UKSW)**, Konferencja „Komunikacja w duszpasterstwie”, referat *Teologiczne podstawy komunikacji pastoralnej*.

Prof. dr hab. Eugeniusz SAKOWICZ: 28 II – Lublin (KUL), Konferencja Naukowa: „Społeczna potrzeba pamięci osoby i dzieła Prymasa Tysiąclecia Stefana Kardynała Wyszyńskiego”, referat *Prymas Stefan Kardynał Wyszyński, świadek Ewangelii i obrońca Tradycji*; **28 II – Lublin (KUL)**, Ogólnopolska Konferencja Naukowa: „Perły polskiej myśli edukacyjnej. Nowe źródła do poznania myśli i dzieła Edmunda Bojanowskiego”, głos recenzenta wydawniczego *Wokół Kompendium edukacyjnego Edmunda Bojanowskiego*; **1 IV – Święta Góra – Grabonóg**, Ogólnopolska Konferencja Naukowa: „Aktualność przekazu źródeł i myśli pedagogicznej

Bł. Edmunda bojanowskiego dla współczesnej edukacji”, głos w dyskusji panelowej „Bogactwo źródeł i aktualność myśli pedagogicznej bł. Edmunda Bojanowskiego”; **13 V – Warszawa**, Świątynia Opatrzności Bożej w Wilanowie, „Pierwszy Europejski Festiwal Schumana” pod patronatem Arcybiskupa Metropolity Warszawskiego, referat *Robert Schumann – wyjątkowy człowiek Boga i Kościoła, wielki mąż stanu*, warsztaty tematyczne: „Debata Wspólnoty Narodów jako platforma budowania porozumienia i tworzenia relacji pomiędzy ludźmi różnych narodów w kontekście myśli Roberta Schumana” oraz głos w dyskusji; **15 V – Kielce (WSD)**, XV Świętokrzyskie Dni Profilaktyki. XXV Interdyscyplinarna Konferencja Naukowa z okazji Międzynarodowego Dnia Rodziny na temat „Nadzieja i przebaczenie w rodzinie i społeczeństwie”, referat: *Przebaczenie w religiach pozachrześcijańskich*; **14 VI – Poznań (UAM)**, Uniwersyteckie Wykłady Otwarte: „Z zagadnień kultury chrześcijańskiej”. Seria III, referat *Dialog chrześcijańsko-muzułmański. «Pobożne życzenie» czy «utopijny projekt» Jana Pawła II*; **13 V – Warszawa (MSZ)**, Debate of the Commonwealth of European Nations (DECEN) as a platform for building consensus and developing relationships between people of different nations in the context of Schuman’s Europe. The topic of the debate: “Schuman’s Idea of Europe: Commonwealth as an Alternative to Both Federation and International Organization”, wypowiedź w języku angielskim *Dialogue in Europe – according to John Paul II and Robert Schumann*.

Ks. prof. UKSW dr hab. Stanisław SKOBEL: **24 III – Gniezno**, Urząd Starostwa i Civitas Christiana, Konferencja „Obywatel”, referat *Kondycja współczesnej rodziny*; **17 V – Olsztyn**, UWM i Civitas Christiana, Konferencja „Miłość w nauczaniu społecznym Kościoła”, referat *Spoleczny przekaz encykliki „Caritas in veritate”*; **20 V – Kraków**, UPJPII i Civitas Christiana, Konferencja „Nauka społeczna Kościoła a świat pracy”, referat *Kwartalnik „Społeczeństwo” – cele i zadania*; **24 V – Warszawa**, Civitas Christiana, Otwarcie Klubu „Społeczeństwa” w Warszawie, referat *Chrześcijanin w przestrzeni społecznej*.

Ks. prof. UKSW dr hab. Tomasz STĘPIEŃ: **24 II – Warszawa (UKSW)**, Konferencja “Religious Plurality and Religious Identity”, referat *Pagan and Christian religious identity in Late Antiquity*; **15 VI – Olomuniec (Czechy), Palacký University**, 15th annual conference for the International Society for Neoplatonic Studies, referat *Eunomius and Gregory of Nyssa on*

the activity of God and Plotinus' theory of double activity; 24 VI – Porto (Portugalia), University of Porto, Symposium Thomisticum, referat Angel in the Carthesian Theatre. Aquinas and Mind-Body problem.

Ks. prof. dr hab. Józef ZABIELSKI: 28 I – Michałowo, Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa: „Prawne i bioetyczne aspekty końca życia”, referat *Nadzieja jako chrześcijańskie wartościowanie cierpienia i śmierci; 4 III – Warszawa (UKSW),* Ogólnopolska Konferencja Naukowa: „Stefan Wyszyński wobec oporu społecznego i opozycji 1945-1981”, referat *Religijno-moralne odrodzenie narodu polskiego jako ratowanie ojczyzny w posłudze pasterskiej kard. Stefana Wyszyńskiego; 18 V – Białystok,* XII Międzynarodowa Konferencja Naukowo-Szkoleniowa „Życiodajna śmierć – pamięci Elizabeth Kübler-Ross”, referat *Transplantacje jako moralno-formacyjne wyzwanie współczesność.*